

Fangstrapport for Tanavassdraget, sesong 2015

Tittel: Fangstrapport for Tanavassdraget, sesong 2015

Forfatter: Narve Stubbraaten Johansen

Oppdragsgiver: Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

Forsidefoto: Johan Persson med storfangst fra Seidastryket (foto: Pia Persson Holmberg)

Sammendrag:

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) forvalter fisk og fisket på norsk side av Tanavassdraget. Innsamling av fangstrapporter inngår blant TFs oppgaver. I denne rapporten presenteres den samlede norsk-finske fangsten av laks i Tanavassdraget for 2015. Finsk naturressursinstitutt (LUKE) er ansvarlig for å samle inn fangsttall på finsk side av vassdraget.

Laksefangsten i Tanavassdraget er beregnet å være på 79 tonn i 2015 medregnet 1 tonn gjenutsatt laks. Gjennomsnittet for de siste 10 årene er 93 tonn, og for hele perioden tilbake til 1972 er 126 tonn. På norsk side er den beregnede fangsten på 8 919 laks med samlet vekt på 35 958 kg. Fordelingen mellom finsk og norsk side var som normalt sammenlignet med de siste ti årene; 55 - 45 % i finsk favør.

Basert på den norske fangsten var det en reduksjon i alle størrelsesklasser av laks, men reduksjonen var størst for smålaks. Gjennomsnittsvekten økte, og endte på 4,03 kg.

Det fanges mest laks på stang i Tanavassdraget; 56 % i 2015. Fiske med ulike garnredskaper (stengsel, stågarn og drivgarn) sto for 44 %. På norsk side av Tanavassdraget tas mest laks i garnfisket, mens det er en overvekt av stangfangst på finsk side.

Det fanges mest laks i selve Tanaelva; 83 % av den norsk-finske totalfangsten i 2015. Resten av fangsten ble gjort i ulike sideelver, og de viktigste er Anárjohka, Kárášjohka, Iešjohka, Utsjoki og Máskejohka.

Det er kun på norsk side at fangststatistikken inkluderer gjenutsatt laks. TF oppfordret fiskere til å sette ut stor hunnlaks, og i 2015 ble 3,6 % av laks fanget på norsk side, -og 9,1 % av stangfanget laks, gjenutsatt. Andelen er betydelig i enkelte deler av vassdraget, i sideelva Lákšjohka ble om lag halvparten av laksen gjenutsatt.

Den norske fangsten av ørret var på samme nivå som i 2014; 1 825 fisk på samlet sett 2 275 kg. Hovedmengden av den norske ørretfangsten blir fanget i munningssonen.

Kontaktinformasjon:

Hans-Erik Varsi

Direktør

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

Deanugeaidnu 1780, 9845 Tana Bru

Narve Stubbraaten Johansen

E mail: nsj@tanafisk.no

Tlf: 906 85 088

Forord

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) har ansvaret for fangstrapporteringen på norsk side av Tanavassdraget. Siden 2013 har TF gitt ut en fangstrapport med oppsummering av den norske fangsten i vassdraget. I år presenteres for første gang både den norske og den finske fangsten i TF-rapporten. Hovedfokuset er fortsatt på det norske fisket.

På finsk side er det Finsk Naturressurs-institutt (LUKE) som har ansvar for å fremstille fangsttallene. Det er ikke obligatorisk å rapportere fangsten på finsk side, og totalfangsten beregnes ut fra rapportert fangst.

På norsk side er det obligatorisk å oppgi all fangst, men det er likevel krevende å hente inn tilstrekkelig med fangstrapporter fra fiskere. Fiskerne får påminnelse om å rapportere på mail, og på senhøsten ble laksebreveiere som ikke hadde rapportert oppringt. For å kunne gi en så nøyaktig fangststatistikk som mulig, blir den norske fangsten fra fiskere som ikke leverer rapport estimert. Dette blir utført av Morten Falkegård som er medlem av forsknings og overvåkingsgruppa i Tanavassdraget.

Det presiseres at fangsten av laksen på norsk og finsk side er beregnede tall og ikke faktiske tall. Det er gjennom tiden brukt ulike metoder for å beregne fangsten både på norsk og finsk side (se kap. 8).

Beregningsmetoder og estimat av fangst, er blitt endret flere ganger i løpet av perioden fra

1972. Det er derfor knyttet stor usikkerhet til den beregnete fangsten og fangstmengden er lite sammenlignbar innenfor denne perioden. Beregnet fangst svekkes ytterligere ved at fiskere på norsk og finsk side har ulike forpliktelser til å rapportere fangst.

Vi ønsker å takke alle fiskerne som har fylt ut fangstrapporten skikkelig. En så nøyaktig fangststatistikk som mulig er særdeles viktig for å kunne drive en kunnskapsbasert forvaltning av laks. Dette gjelder spesielt for Tanavassdraget med sine nærmere 30 ulike laksebestander!

*Tanavassdragets fiskeforvaltning
Vestre Polmak, april 2016*

Innhold

1 Innledning	3
2 Vassdragsbeskrivelse	5
2.1 Vannføring og temperatur	6
3. Organisering av fisket – norsk side	8
4. Organisering av fisket – finsk side.....	13
5. Salg av fiskekort – norsk side	14
6. Salg av fiskekort – finsk side	19
7. Rapportering av fangst	20
8. Beregning av fangst	21
9. Fiskeutøvelse	23
10. Fangst av laks	25
11. Fangst av ørret	36
12. Fangståret 2015	37
13. Litteratur	40

1 Innledning

Tanaelva er den norsk-finsk grenseelva som munner ut i Tanafjorden i Øst-Finnmark. Tanavassdraget er regnet som en av Europas største og viktigste laksevassdrag. I perioden 1972-2013 har den samlede norsk-finsk fangsten i vassdraget variert mellom 63 og 250 tonn, med et gjennomsnitt på 130 tonn (Anon. 2015). Dette tilsvarer mellom 15 000 og 60 000 laks; noe som har utgjort opp til 20 % av den årlige elvefangsten av laks i Europa. På norsk side av vassdraget har fangsten variert mellom 27 og 180 tonn laks. På 1970-tallet stod det norske fisket for 60-70 % av uttaket av laks, men utover 1980- og 1990-tallet jevnet andelen seg ut. Siden 2004 har det blitt tatt mest laks i det finske fisket; i gjennomsnitt 56 % av fangsten i perioden 2004-2012 (Anon. 2012).

En betydelig andel av fangsten i Tanavassdraget blir gjort med garnredskaper. I begge land er garnfisket forbeholdt lokale rettighetshavere. På norsk side av vassdraget er rettighetene nedfelt i Tanaloven (2014) og Forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget, Finnmark (Tanaforskriften, 2011). Personer som bor mindre enn 2 km fra Tanaelva, eller lakseførende sideelver og som dyrker minimum 2000 kg høy årlig er fiskeberettiget ifølge Tanalovens § 4. De fiskeberettigede, kalt laksebreveiere, har rett til å fiske med alle redskapstyper som til enhver tid er tillatt. Øvrige innbyggere i Karasjok og Tana kommune har ifølge Tanalovens § 5 rett til stangfiske i hele vassdraget, mens andre personer har adgang til fiske jfr. Tanaforskriftens § 5.

På finsk side følger garnfiskerettighetene eiendommer. Rettighetshaverne er delt inn i 4 fiskefellesskap (Nuorgam, Vetsikko, Utsjoki og Outakoski) ved Tanaelva i tillegg til fiskefellesskap på oversiden av stryket Matinköngäs i Anárjohka. Innen de ulike fiskefellesskapene er det forskjellig beregningssystem for hvordan fiskeretten er fordelt. Overenskomsten mellom Norge og Finland begrenser fiskeretten til personer som er bofast i Tanadalen. Blant personene med garnfiskerett finnes det likevel også fiskere som har arvet garnfiskerett, men flyttet vekk fra distriktet.

Fiskereguleringen er styrt av den felles norsk-finske overenskomsten om fiske i Tanavassdraget. I hvert av landene er det opprettet egne fiskeforskrifter for å følge opp overenskomsten. På norsk side er «Forskrift om fisket i Tanaelvas fiskeområde» den overordnede forskrifta, mens «Forskrift om fiske i de norske sidevassdragene til Tanaelva og kortpriser i den delen av elva som ikke danner riksgrensen» gir særskilte regler i de norske sideelvene. Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) er den lokale fiskeforvaltningen som ble opprettet gjennom Tanaforskriften (2011). TF kan innskrenke tilgangen til fiske i forhold til de gjeldende forskrifter dersom hensynet til fiskebestandene eller fiskeutøvelsen tilsier det jf. § 10 i Tanaforskriften.

Garnfisket på norsk side var i 2015 tillatt i selve Tanaelva og i de største sideelvene; lešjohka opp til lešjotbrua, Kárášjohka opp til Stuorragorži og i grenseelva Anárjohka. Pr 2015 var det tillatt å benytte fire typer garnredskaper i fiske etter laks; drivgarn, stengsel, stågarn og kastenot. Kastenot har ikke blitt benyttet de siste årene.

Registreringer av faststående bruk (stengsel og stågarn) har dokumentert at det har vært en betydelig tilbakegang av antall aktive bruk i tidsrommet 1984-2010 (Johnsen 2010). Til tross for dette har fordelingen av fangsten mellom forskjellige fangstredskap vært relativt stabil over lang tid, og andel av fangsten som blir tatt på stang har gått noe tilbake siden 1990 (Anon 2015).

Det er klare forskjeller på fangstfordelingen av laks i det norske og finske fisket. Mens rundt 75 % av fangsten blir tatt i stangfiske i Finland, utgjør garnfangsten 60-70 % av den norske fangsten (Anon 2015). Turisters stangfiske har tidligere variert rundt 25 % av den totale norske og finske fangsten, og rundt 45 % av den samlede stangfangsten i Tanavassdraget. Siden 2005 har imidlertid turistfangsten utgjort 30-40 % av totalfangsten og over 50 % av stangfangsten i vassdraget (Anon 2015).

De siste årene er det solgt om lag 10 ganger så mange kort i det finske turistfiske som i det norske turistfiske med henholdsvis over 33 000 og vel 3 000 solgte fiskedøgn i de to landene i 2013 (Länsmann mfl. 2014).

I Tanavassdraget er det til sammen nærmere 30 ulike laksebestander. Hver sideelv huser en egen bestand (Anon 2015). Størstedelen av beskatningen skjer i selve Tanaelva. Fisket som foregår her blir gjort på blandete bestander. Beskatningen av de ulike bestandene blir fulgt opp gjennom Genmix-prosjektet. Laksefiskere i både Finland og Norge samler inn skjellprøver av fanget laks. Det blir årlig lest av alder og livshistorie fra skjellene, og enkelte årganger er også undersøkt genetisk. Prøvene åpner både for muligheten til å følge alderssammensetningen i lakseoppgangen og til å beregne beskatningsrate for flere av bestandene i vassdraget.

Det er Forskning og overvåkingsgruppa for Tanavassdraget (Fou-gruppa) som har ansvaret for å vurdere bestandsstatusen til laksebestandene i Tanavassdraget. Evalueringen av gytebestandsmålene viser at statusen til ulike sideelver i vassdraget er forskjellig, men at flere av vassdragets bestander har vært langt unna måloppnåelse i perioden 2004-2014 (Anon 2015).

I denne rapporten presenteres organiseringen av fisket på norsk side av Tanavassdraget, samt både den finske og norske laksfangsten i vassdraget i 2015. Den finske fangsten blir summert av Finsk naturressursinstitutt (LUKE), mens det er TF som har ansvaret for innsamling og presentasjon av fangsten på norsk side. Mye av fangsten i Tana skjer på blandete bestander, men i denne rapporten blir all laks behandlet som tanalaks.

Bilde: Årets lykkeligste laksefiskere ved Tanabredden må ha vært Johan Persson og Pia Persson Holmgren som begge fikk storlaks av ypperste sort. De berget hverandres fangst med bare nevene (foto: Pia Persson Holmgren og Johan Persson).

2 Vassdragsbeskrivelse

Tanavassraget har et nedslagsfelt på 16 309 km², hvorav 70 % er i Norge og resterende 30 % er i Finland. Vassdraget har rundt 1 200 km lakseførende elvestrekning. Tanaelva står for 211 km, mens større og mindre sideelver står for den resterende strekningen (Anon 2015).

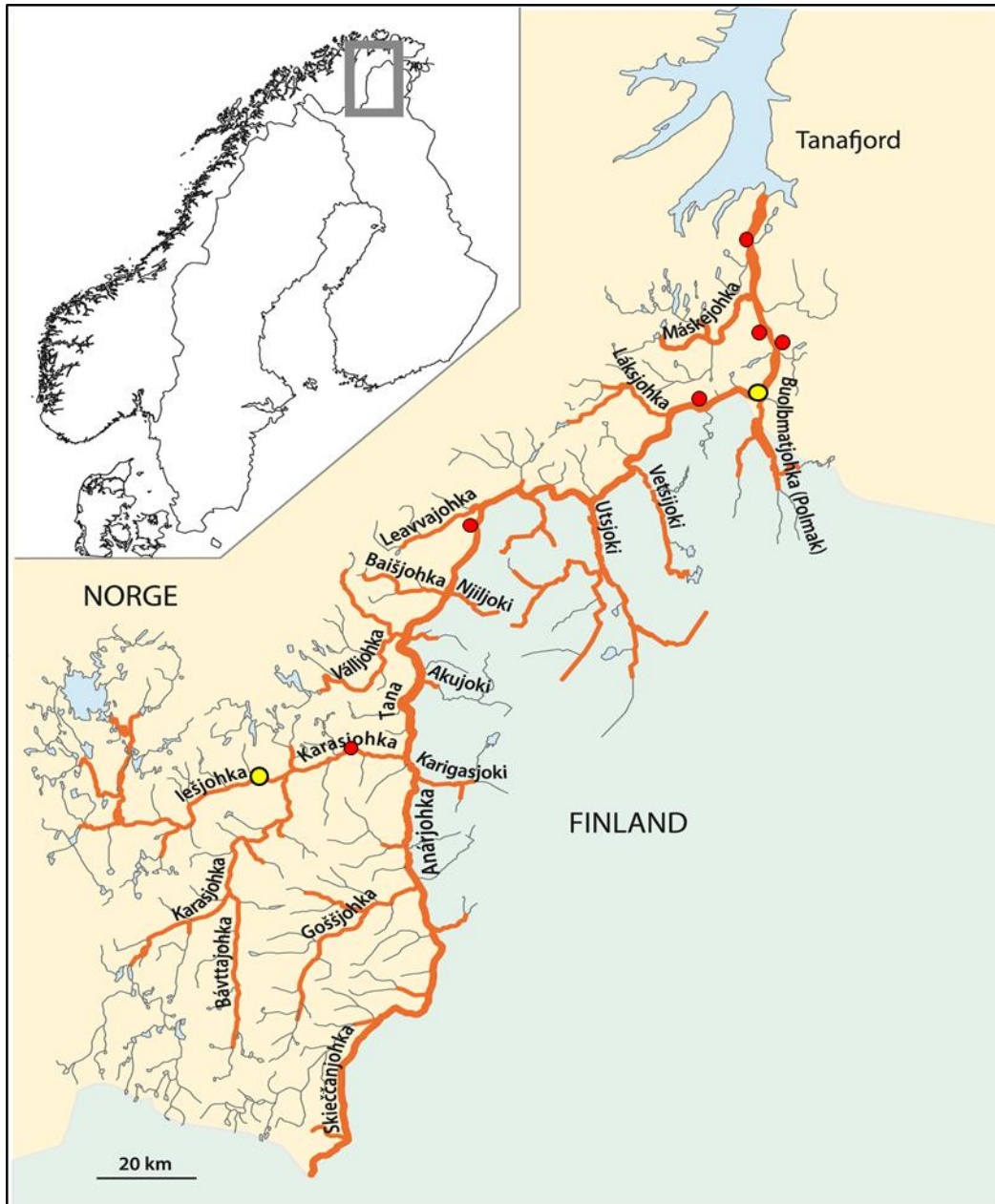
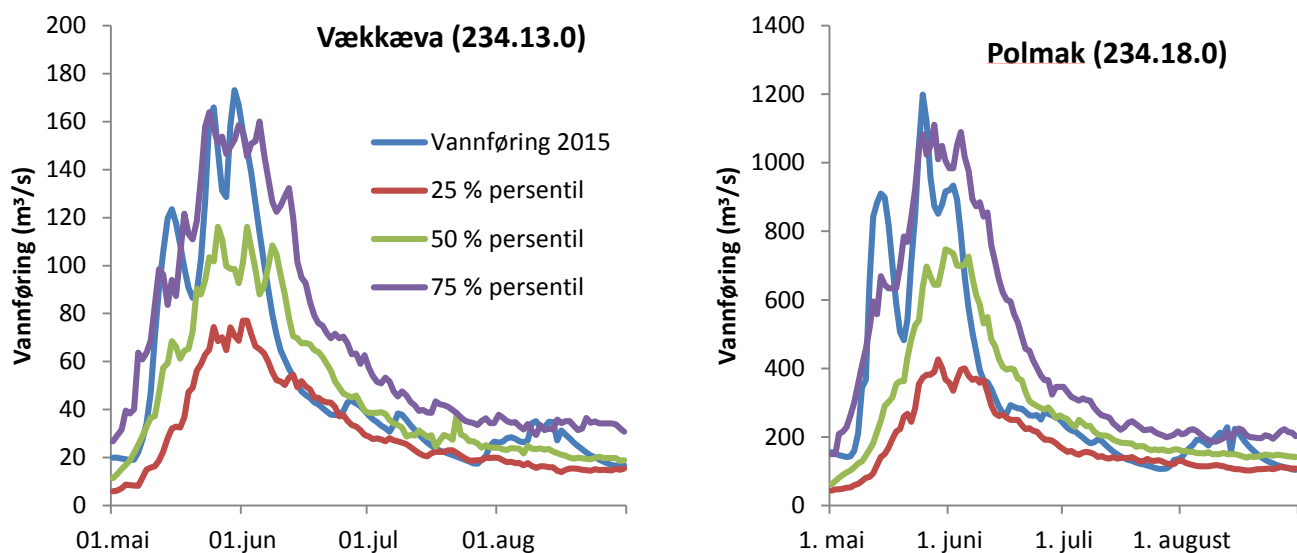

Fig 1: Oversikt over Tanaelva med lakseførende sideelver og med utsalgssteder (røde sirkler) og NVEs vannmålere (gule sirkler) markert.

2.1 Vannføring og temperatur

Fiskesesongen 2015 var preget av kjølig og tørt vær, noe som resulterte i kald vann og lav vannføring utover juli (fig 3). Døgnvannføringen på NVEs målestasjoner i Polmak (234.18.0) og Vækkava i lešjohka (234.13.0) var oppe i henholdsvis 1 199 m³/sek og 173 m³/sek. Den maksimale døgnverdien i Polmak og Vækkava var begge under mengden som tilsvarer midlere flom; nemlig 1 640 m³/sek for Polmak og 214 m³/sek for Vækkava (Pettersen 2002).

Vannføringen var lite gunstig i drivgarnsfiskets to første uker, men bedret seg de to siste ukene. Ut fra hvilken sone en fisker i, opplevde de aller fleste relativt gode forhold for drivgarnsfiske en gang i løpet av de to siste ukene av fisket. Forholdene for fangst med drivgarn var trolig jevnt over bedre i soner hvor det er fordel med relativt høy vannføring. Vannføringa var under 350 m³/sek på vannmåleren i Polmak først på den siste dagen av i drivgarnsesongen (fig 2). 350 m³/sek er for øvrig en vannføring som i ulike sammenhenger er nevnt som en mulig grense hvor fiskebegrensende tiltak i drivgarnstida kan iverksettes. Gjennomsnittlig vannføring for i drivgarnstida var på 940 m³/sek i mai, og 538 m³/sek i juni frem til 15.6. Vannføringen i mai var over langtidsgjennomsnittet, og i begynnelsen av juni var den under langtidsgjennomsnittet (Niemelä mfl. 2009)

Figur 2. Vannføring (m³/s) oppgitt som døgngjennomsnitt på NVEs to målestasjoner i Tanavassdraget i perioden 1. mai til 31. august; Polmak (234.18.0) og Vækkava i lešjohka (234.13.0). Vannføringen i 2015 er markert med blå kurve, vannføringsmedianen (50 % persentil) er grønn, mens 25 og 75 % persentilene er henholdsvis rød og lilla. Persentilene med median i Polmak er hentet fra perioden 1950-2010, mens den fra Vækkava er fra 1974-2010. Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Vanntemperaturen målt i Polmak var lav gjennom hele sommeren, og døgngjennomsnittet var over 15 °C bare i 6 døgn (19.-24. august). Den høyeste døgnverdien var på 16 °C, og den ble målt 21. august (fig 3). Den lave vanntemperaturen i begynnelsen av sesongen gjorde fiskeforholdene vanskelig i perioden.

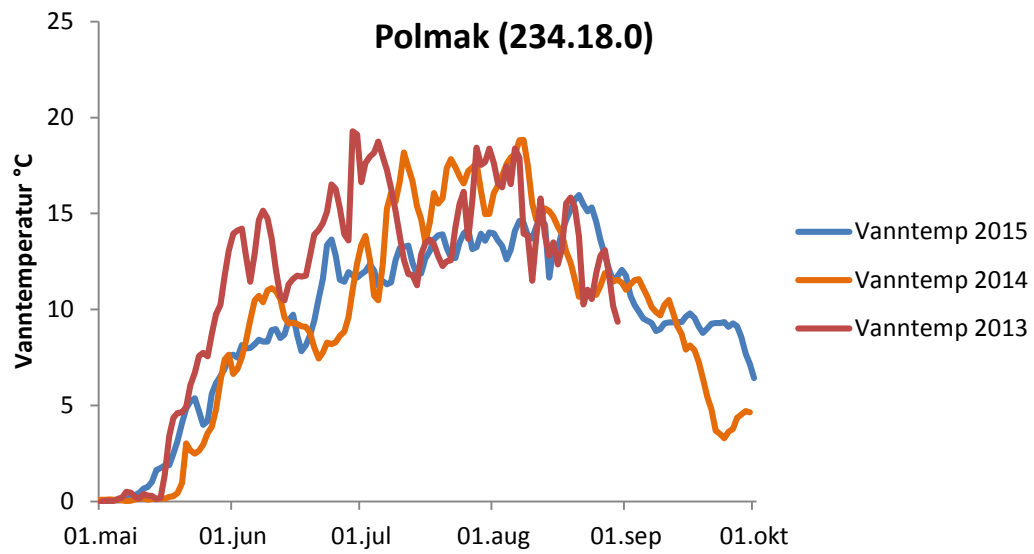

Fig 3: Vanntemperatur fra Polmak (NVE: 234.18.0) i sommersesongene 2013-15. Temperatur oppgitt som døgnverdier.
Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Bilde: Lákšjohkgorži under sommervannføring 9. august 2015 (foto: Narve Stubbraaten Johansen).

3. Organisering av fisket – norsk side

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) har ansvar for å forvalte fisken og fisket på norsk side av Tanavassdraget jf. § 6 i Forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget. Dette innebærer blant annet at det er TF som har ansvar for hvordan fisket organiseres, herunder hvordan fiskekortene formidles. TF har videre ansvar for formidling av informasjon til fiskerne, oppsyn med fisket, innhenting av fangstrapporter, og dessuten et ansvar for å bidra til overvåkingen av fiskebestandene.

Utsalgssteder

TF hadde kontrakt med 7 utsalgssteder i 2015 (tab 1, fig 1). Utsalgsstedene selger kort til både lokale og tilreisende fiskere, og er dessuten ansvarlig for at fiskere utenfra Finnmark har desinfisert utstyret før fisket tar til. Fiskere som skal fiske i Tanavassdraget må kjøpe kort over disk hos et av de 7 utsalgsstedene.

Tab 1: Utsalgssteder av fiskekort for Tanavassdraget.

Nr	Utsalgssted	Lokalitet
1	Sport 1	Karasjok
2	Karasjok camping	Karasjok
3	Levajok Fjellstue	Levajok, Tana
4	ČállidLágádus	Båteng, Tana
5	Tana Familiecamping	Skiippagurra, Tana
6	Elva Hotell	Tana bru
7	Rustefjellbma servicesenter	Rustefjellbma, Tana

Fiskekort – lokale fiskere

Lokale fiskere, bosatt i Tana og Karasjok kommune, samt ved lakseførende sideelver til Tanaelva i Kautokeino kommune, får kjøpe sesongkort. Laksebreveierne og de lokale stangfiskerne betaler samme pris for kortet.

Før 2015-sesongen ble kortsystemet for lokale fiskere endret, etter mønster fra produktet for tilreisende fiskere. Hver av de større sideelvene ble et eget kortområde slik at det var i alt 12 ulike kortområder (tab 2). Prisen for et område ble satt til 200,-. Prisen for riksgrensestrekingen er låst til den norsk-finske overenskomsten om fiske i Tanavassdraget, og prisen forble 50,- her. Det ble opprettet et eget, og rimeligere produkt for unge voksne (19-23 år), og ungdomskortet (16-18 år) ble beholdt.

Tab 2: Sesongkortprodukt for lokale fiskere (stangfiskere og laksebreveiere) i 2015.

	Nedre norsk del	Riksgrensen (med Anárjohka)	Baisjohka	Geaimmejohka	Goššjohka	Iešjohka	Kárášjohka	Láksjohka	Leavvajohka	Máskejohka	Polmakelva	Válljohka	Hele vassdraget
Sesongkort voksen	200,-	50,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	600,-
Ung voksen (19-23 år)	100,-	50,-	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-	200,-
Ungdom (16-18 år)	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	100,-

Fiskekort – tilreisende fiskere

Alle fiskere som ikke er regnet som lokale fiskere hører til gruppen tilreisende fiskere. Dette gjelder altså alle som ikke er bosatt i Tana eller Karasjok kommune, eller ved lakseførende sideelv i Kautokeino kommune. Det er videre kun personer som er bosatt i Norge som får kjøpe fiskekort for helnorske lakseførende sideelver med unntak av Kárášjohka nedenfor Skáidegeahči.

Tilreisende fiskere har bare tilbud om å kjøpe døgnkort. TF tilbød i 2015 fiske i til sammen 20 ulike kortsoner, hvorav 6 er i selve Tanaelva, mens de øvrige kortene er i grenseelva Anárjohka og i helnorske sideelver (tab 3).

Foran sesong 2015-sesongen, ble prisen økt fra 300,- til 400,- på elvestrekninger hvor en kan få storlaks; Máskejohka, Kárášjohka, Iešjohka og i nedre norsk del. Kortprisen ble også økt for Tanamunningen (sjørretkortet), fra 150,- til 200,- døgnnet. Prisen på riksgrensen er knyttet til den norsk-finske overenskomsten, og TF har ikke hjemmel til å øke denne prisen. TF opprettet et billigere kort for også for tilreisende unge voksne (19-23 år).

Tab 3: Oversikt over fiskekorttilbudet med priser for tilreisende fiskere på norsk side av Tanavassdraget i 2015.

	Tana munning - Langnes	Tana munning til Tana bru	Tana bru- Riksgrensen	Tanaelva fra riksgrensen til Levajok Fjellstue	Boratboka - Jalve	Tanaelva ovenfor Levajok Fjellstue	Anárjohka	Anárjohka ovenfor Matinköngäs	Baisjohka	Geaimmejohka	Goššjohka	Iešjohka	Kárášjohka nedenfor Skáidigeacci	Kárášjohka ovenfor Skáidigeacci	Láksjohka	Leavvajohka	Luovteijohka	Máskejohka	Polmakelva	Válljohka
Døgnkort bare fra land	400,-	400,-	200,-	200,-	200,-	200,-	80,-	300,-	300,-	300,-	400,-	400,-	400,-	400,-	300,-	300,-	100,-	400,-	300,-	300,-
Døgnkort båt og land	200,-	600,-	600,-	320,-	320,-	320,-	320,-													
Døgnkort båt 2 stenger											600,-	600,-	600,-							
Døgnkort Ektefelle/samboer				40,-	40,-	40,-	40,-	40,-												
Ung voksen 19-23 år (land)	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	80,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-	100,-	200,-	200,-	200,-
Ungdom 16-18 år (land)	50,-	50,-	50,-	40,-	40,-	40,-	40,-	40,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-

Harrfiskekort

Forut for 2014-sesongen åpnet TF for salg av billigere kort til turister som var ute etter å fiske etter harr. Dette var et prøveprosjekt som ble videreført til sesong 2015. Kortet kostet 100,- døgnnet og dekket sideelvene Polmakelv og Luftjok, samt mindre soner ved Skiippagurra- og Seidastryket. Personer bosatt utenfor Norge hadde bare anledning til å fiske i sonene i selve Tanaelva.

Fiskeregler i 2015

Siden 2012 har Norge og Finland vært i forhandlinger om en ny fiskerioverenskomst for Tanavassdraget. Den forrige overenskomsten trådte i kraft i 1989, og det har over lang tid vært misnøye med muligheten den ga både for regulering av fiskeutøvelsen og fiskeuttaket. Det har over lang tid vært kjent at fiskeuttaket i Tanavassdraget ikke har vært tilpasset ressursen. Dessuten har den lokale elvekulturen måtte lide under presset fra det omfattende finske turistfisket på riksgrensestrekningen.

TF har anledning til å innføre fiskeregulerende tiltak i de helnorske delene av vassdraget, noe som ble gjort i 2012. Da disse tiltakene kun i liten grad ble fulgt opp med reguleringer på finsk side ble det betydelig uro blant norske fiskere, og tiltakene på norsk side ble ikke videreført i 2013. Foran 2014-sesongen opprettet TF en fredningssone i nedre del av Lákšjohka. Sonen var totalt en knapp km lang og det er to særlig gode fiskeplasser på strekningen (fig 4).

Foran 2015 sesongen vedtok TF flere fredningssoner; en i øvre del av Lákšjohka (fig 4) og en i øvre del av Kárášjohka (rundt šuorpmugorži). TF flyttet også øvre grense for garnfiske lenger ned i både Kárášjohka og Iešjohka. Sesongen for tilreisende fiskere ble innkortet i nedre norsk del av Tanaelva, og sluttdatoen for laksefisket ble flyttet fra 20. august til 10. august, slik at den samsvarte med avslutningsdatoen i de norske sideelvene.

Fig 4: Kart over Lákšjohka med de to fredningssonene anno 2015, samt fredningssone i laksetrappa, og forvaltningsgrenser i de tre lakseførende sideelvene Gurtejohka, Deavkkehanjohka og Gárpejohka.

Endret grense sjø-elv

Tana kommune gjorde i løpet av vinteren 2014/15 et forvaltningsvedtak om å flytte grense sjø-elv noe lenger ut i Tanamunningen. Det har ikke vært klare juridiske forhold for hvor grensa har gått, og det er frem til 2015 vært *Forskrift om fiske med stang, håndsnøre, dorg og oter ved Tanaelvas*

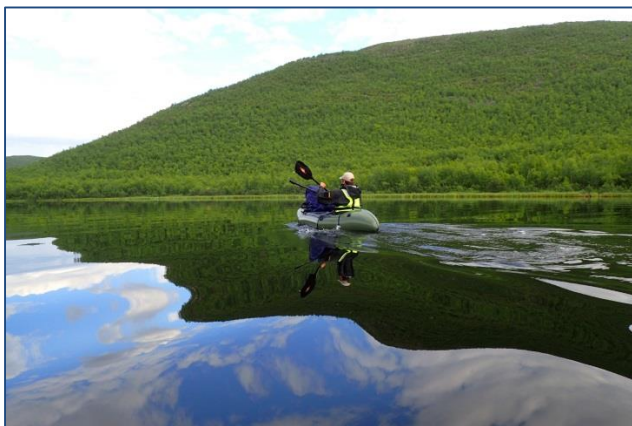
munning, Finnmark, som har regulert Tanavassdragets nedre grense. I henhold til Miljødirektoratets nasjonale føringer om grense sjø-elv, er nå det meste av deltaområdet inntatt i Tanaelvas forvaltningsområdet. Dette betyr at der man tidligere kunne fiske gratis på gode sjørøretplasser i munningen nå må ha fiskekort, og forholde seg til fisketiden for munningssonen (Tanamunningen-Langnes) som er 15. juli til 31. august.

Bilde: Merking av ny grense sjø-elv på Grønneset. Fiskeoppsynet satt opp ei siktelinje slik at fiskere i Tanamunningen kan orientere seg om de er på rett siden av grensa

Fiskeoppsyn

TF hadde i 2015 ansatt 12 oppsynsbetjenter; 6 betjenter i Karasjok og 6 i Tana. Oppsynet ledes av administrasjonen i TF, mens en av betjentene i hver kommune har vært kontaktperson for sitt team. Betjentene ble tildelt begrenset politimyndighet av Øst-Finnmark politidistrikt, og opprettet sak når de kom over ulovlig fiske. I løpet av sommeren ble i alt 14 saker anmeldt til politiet, hvorav 11 av disse var ble opprettet i Karasjok kommune. Oppsynet har som linje at regelbrudd rapporteres til politiet.

Bilde: t.v. Oppsynsbetjent Nils Mattis Rognerud Eira på padlende oppsyn i Våljohka. T.h. Oppsynsbetjent Iver Boine ved nyoppsatt postkasse for skjellprøvekonvolutter (foto: oppsynet).

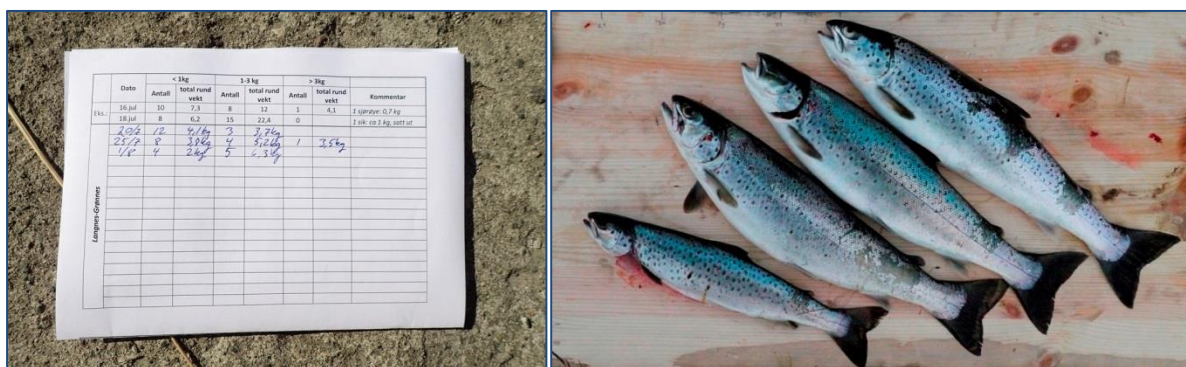
Fangstrapportering

TF er kunde hos Scanatura, og alle kjøpte kort blir registrert i databasesystemet deres. All rapportert fangst blir lagret i samme database. Fiskere med kort for Tanavassdraget har flere alternative måter å rapportere sin fangst på. Tilreisende fiskere med døgnkort kan rapportere sin fangst både via SMS og på nettsiden www.scanatura.no. De kan også kontakte kortselgerne for å få hjelp til rapporteringen.

Lokale fiskere kan også rapportere direkte til www.scanatura.no, men ikke via SMS. Laksebreveierne blir registrert i en egen database, og det er en enklere rapportering på nett for dem.

Lokale fiskere kan alternativt rapportere på egne fangstskjema. Disse er spesielt tilpasset laksebreveiere, men også lokale stangfiskere kan unntaksvis rapportere på skjema.

Forut for 2015-sesongen trykte TF opp fangstskjema beregnet på fiskere som fisker etter sjørørret i Tanamunningen; både lokale og tilreisende. Fiskere kan på de beste dagene få flere titalls ørreter i Tanamunningen. Skjemaet tillater fiskerne å rapportere større fangster på en enkel måte.

Bilde: Fangstskjema for sjørørretfangst. TF tilbød både lokale og tilreisende fiskere å rapportere sjørørretfangst fra Tanamunningen på en enklere måte i 2015. I stedet for å rapportere én og én fisk til scanatur.no, kunne en levere en skriftlig rapport hvor all fangst fra en dag kunne føres på ei linje. T.h. Fangst av sjørørret (foto: Narve Stubbraaten Johansen).

Gjennom skjellprøveprosjektet har en gruppe lokale fiskere kontrakt på å levere skjellprøver på all laks de fanger. Skjellprøvetakerne trenger ikke å rapportere på ordinært vis. Skjellprøveprosjektet ble drevet av *Tanavassdragets fiskerettshavere* på vegne av TF i 2015.

Ris og ros

Det er obligatorisk å levere fangstrapport jf. Lakse- og innlandsfiskelovens § 44 Fiskere må melde ifra om all fangst av laks, sjørørret og sjørøye. De må også melde ifra om de ikke fanget fisk, eller ikke benyttet fiskekortet. Til tross for at rapportering er obligatorisk, er det svært vanskelig å få inn rapporter fra alle fiskerne.

TF benytter derfor både ris og ros for å øke rapporteringsandelen. TF trekker årlig ut to-tre gavekort på en verdi av 2 500,- hver blant fiskere som har levert rapport innen fristen. Fristen ble i 2015 satt til fredag 11. september. Fiskere som ikke har rapportert fangst en sesong må betale en ekstra avgift på 300,- ved kortkjøp neste sesong. Fiskerne som ikke har rapportert fangst blir minnet på om dette etter sesongens slutt pr mail. Fiskere som ikke oppgir mailadressen mottar ikke denne tjenesten av TF.

4. Organisering av fisket – finsk side

Rettighetsgrupper

I følge den finske fiskelovgivningen er fiskerettighetene knyttet til eiendom. I de finske sideelvene gjelder grunneierretten, mens rettighetene er begrenset til personer som er bofast i Tanadalen på riksgrensestrekningen av den norsk-finske overenskomsten. På grensestrekningen er det definert tre grupper rettighetshavere som vi her for enkelhets skyld kaller gruppe A, B og C. I gruppe A er personer som er bofast i Tanadalen og eier store nok deler av de opprinnelige gårdene som ble tildelt fiskerett. Fiskerne i gruppa har stangfiskerett og garnfiskerett. I gruppe B er personer bosatt i Tanadalen som ikke har eiendommer som hjemler garnfiske. Disse personene har stangfiskerett. I gruppe C er personer som har arvet eiendommer med fiskerett, men som ikke lenger bor i Tanadalen. Personene har garnfiskerett, men må kjøpe døgnekort for stangfiske på lik linje med andre hytteiere og tilreisende fiskere.

Fiskefellesskap

Det er fire fiskefellesskap ved Tanaelva; Nuorgam, Veačhat - Vetsikko, Utsjoki og Outakoski, og 2-3 i øvre del av Anárjohka. Eiere av eiendommer med fiskerett er medlemmer av fiskefellesskapene. I de fire som sogner til Tanaelva, var det om lag 1 700 deleiere pr 2015 (persk medd. Kare Koivasto, Ely-keskus). Fiskefellesskapene fordeler fiskeukene til deleierne ut i fra blant annet størrelse på eiendommene. Garnfiskeretten fra de opprinnelige gårdene har økt ved arveoppgjør, siden fiskeretten har gått til flere av de arveberettigede når gårdene er delt i mindre deler. Hvert av fiskefellesskapene har forskjellig nøkkel for hvor mye eiendom en må ha for å være deleier i fiskeretten

Salg av fiskekort & oppsyn

Det er nærings-, trafikk- og miljøsentralen i Lappland (Ely-keskus) som har ansvar for salg av fiskekort på finsk side. De hadde avtale med 15 kortselgere i 2014. Ely-keskus har også ansvar for å organisere oppsynet på grensestrekningen. Det var ansatt 4 betjenter i 2015.

Sideelver

Organiseringen av fisket i de fiske sideelvene skiller seg fra selve Tanaelva og grenseelva Anárjohka. Det er to finske sideelver av betydning for fiske og fangst, nemlig Vetsikkojoki og Utsjoki. I tillegg er det en spesiell ordning i det grenseoverskridende sidevassdraget Polmakelva/Buolmátjohka. Øvre del av Polmakelva (finsk side) er fredet for fiske. Til gjengjeld fisker familier med historiske rettigheter etter laks med garn i Polmakvannet.

I Vetsikkojoki og Utsjoki gjelder den finske lovgivningen når det kommer til fiskerettigheter. Dette betyr at rettighetene er knyttet til eiendommene, og at det ikke er bostedskrav som ved Tanaelva og Anárjohka. Fiskekort for stang og håndsnøre er gitt, og kortet er hjemlet i eiendommen. Når det er flere eiere, f. eks et aksjeselskap, kan fiskekortet blitt sirkulert mellom eierne (Länsmann 1999). Personer med fiskerett kan også leie ut sin fiskerett til øvrige tilreisende fiskere som fiskedøgn.

5. Salg av fiskekort – norsk side

Sesongkort

Det ble solgt 230 sesongkort til laksebreveiere, og 1 192 sesongkort til lokale stangfiskere bosatt i Karasjok og Tana kommune. Antall sesongkort er en liten nedgang i forhold til i 2014 (fig 5).

Blant lokale stangfiskere var det 64 personer som kjøpte kort for ungdom (16-18 år), og 64 personer som kjøpet kort for ung voksen (19-23 år).

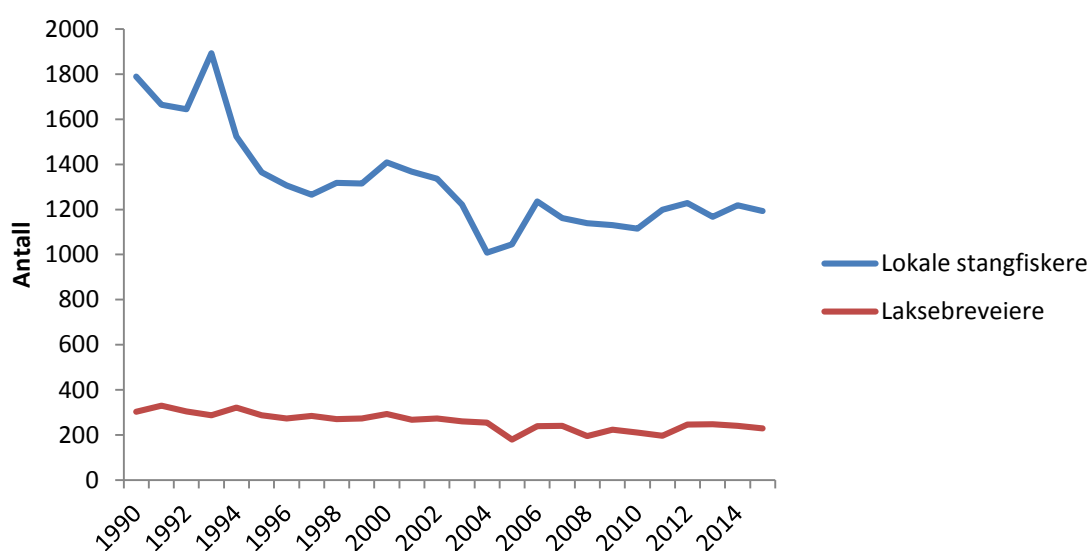

Fig 5: Utvikling i antall solgte sesongkort for lokale fiskere med og uten laksebrev fra 1990-2015.

Av de til sammen 1422 lokale fiskerne (laksebreveiere + lokale stangfiskere) som kjøpte kort for Tanavassdraget for 2015, valgte 651 personer (46 %) å kjøpe kort for hele vassdraget, mens de resterende 771 personene valgte å kjøpe kort for én eller flere fiskesoner av vassdraget (tab 4).

Tab 4: Antall sesongkort solgt til ulike soner i Tanavassdraget for 2015. Mange av fiskerne som ikke kjøpte kort for hele vassdraget, kjøpte kort til to eller flere soner, og totalt antall sesongkort (1 875) er derfor langt høyere enn totalt antall lokale fiskere (1 422).

Sone	Antall kort	Rapporterte kort
Hele vassdraget	651	528
Nedre nors del	448	364
Riksgrensen	188	145
Máskejohka	135	101
Polmakelva	6	3
Lákšjohka	48	37
Váljohka	16	15
Iešjohka	167	134
Karášjohka	212	170
Goššjohka	10	9
Antall kort	1875	1506

Døgnkort

Salget av døgnkort til tilreisende fiskere på norsk side av Tanavassdraget har avtatt betraktelig etter en topp tidlig på 2000 tallet. Fra å ha vært oppe i 9 055 solgte fiskedøgn i 2002, ble det i 2015 nådd et nytt bunnivå i nyere tid med bare 3 033 solgte fiskedøgn (fig 6). Dette er også en reduksjon fra 2014 da det ble solgt 3 065 døgner.

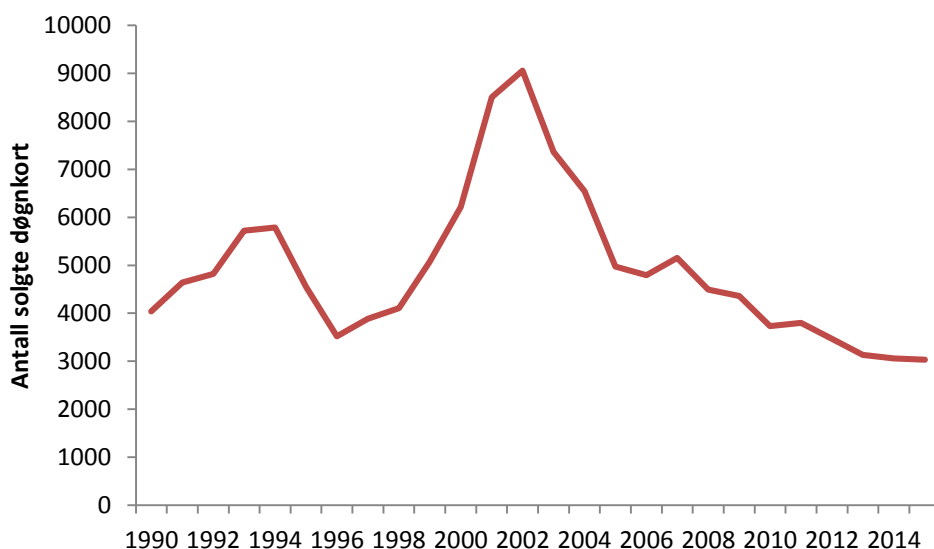

Fig 6: Årlig antall solgte døgnekort til tilreisende fiskere i norske deler av Tanavassdraget i perioden 1990-2015.

Solgte fiskedøgn pr sone

Det ble solgt flest fiskedøgn til norske sideelver (1 138 fiskedøgn = 40 %), mens andelen kort i nedre norsk del var 34 % og andelen på riksgrenestrekningen var 25 %. Den mest populære sideelva var Masjok/Máskejohka (483 fiskedøgn), mens den sonen det ble solgt flest fiskedøgn til fra norsk side var strekningen Tana bru-riksgrensen (597 fiskedøgn, tab 5). I denne fiskesonen er både Seidastryket (ved Tana bru) og Skiippagurrastryket.

Den største andelen av kortene er ordinære døgnekort fra land (2 374) (tab 5). Det ble solgt nest mest av kategorien «døgnekort fra båt og land» som selges både på riksgrensen og i Tanamunningen. I munningen er dette kortet det eneste alternativet for tilreisende fiskere, men også her må fiskerne være med en lokal fisker i en skiltet båt, så mange av fiskerne er nok i realiteten strandfiskere. En relativt liten andel av kortene ble solgt til ungdom (16-18 år) og ung voksen (19-23 år), til sammen kun 128 fiskedøgn (tab 5).

Tab 5: Oversikt over antall døgner solgt for ulike deler av vassdraget, samt fordelt på ulike korttyper. Ikke alle korttypene blir tilbudt i alle fiskesonene (skraverte felt), døgnekort for ektefeller selges f. eks kun på riksgrensestrekingen.

Sone	Døgnekort bare fra land	Døgnekort båt 2 stenger	Døgnekort båt og land	Døgnekort Ektefelle/samboer	Døgnekort ung voksen 19-23 år	Ungdom 16 til 18 år	Totalsum
Norske sideelver (samlet)	1138	8			29	42	1217
<i>Goššjohka</i>	14				0	0	14
<i>lešjohka</i>	126	4			0	0	130
<i>Kárášjohka nedenfor Skáidigeacci</i>	45	2			2	0	49
<i>Kárášjohka ovenfor Skáidigeacci</i>	310	2			23	17	352
<i>Lákšjohka</i>	120				2	21	143
<i>Leavvajohka</i>	3				0	2	5
<i>Máskejohka</i>	479				2	2	483
<i>Válgjohka</i>	41				0	0	41
Nedre norsk del	574	65	370		19	18	1046
<i>Tana munning - Langnes</i>			370		0	11	381
<i>Tana munning til Tana bru</i>	41	11			4	1	57
<i>Tana bru til riksgrensen</i>	522	54			15	6	597
<i>Harrkort</i>	11						11
Riksgrensestrekingen	662	0	65	23	13	7	770
<i>Anárjohka</i>	23		0	0	0	1	24
<i>Tanaelva fra riksgrensen til Levajok Fjellstue</i>	289		58	13	10	5	375
<i>Tanaelva ovenfor Levajok Fjellstue</i>	28		7	10	3	1	49
<i>Boratbokca - Jalve</i>	322					0	322
Totalt	2374	73	435	23	61	67	3033

Ukefordeling av solgte fiskedøgner

Ukefordelingen av solgte døgnekort viser at det selges flest fiskedøgner fra siste uka i juni til midtveis i juli. Det ble solgt få kort i de to første ukene i juni, og i de tre siste ukene av august (fig 7). Fra 10. august var det i år kun mulig å kjøpe kort på riksgrensen (frem til 20. august) og for sjøørretfiske nedenfor Tana bru (frem til 31. august).

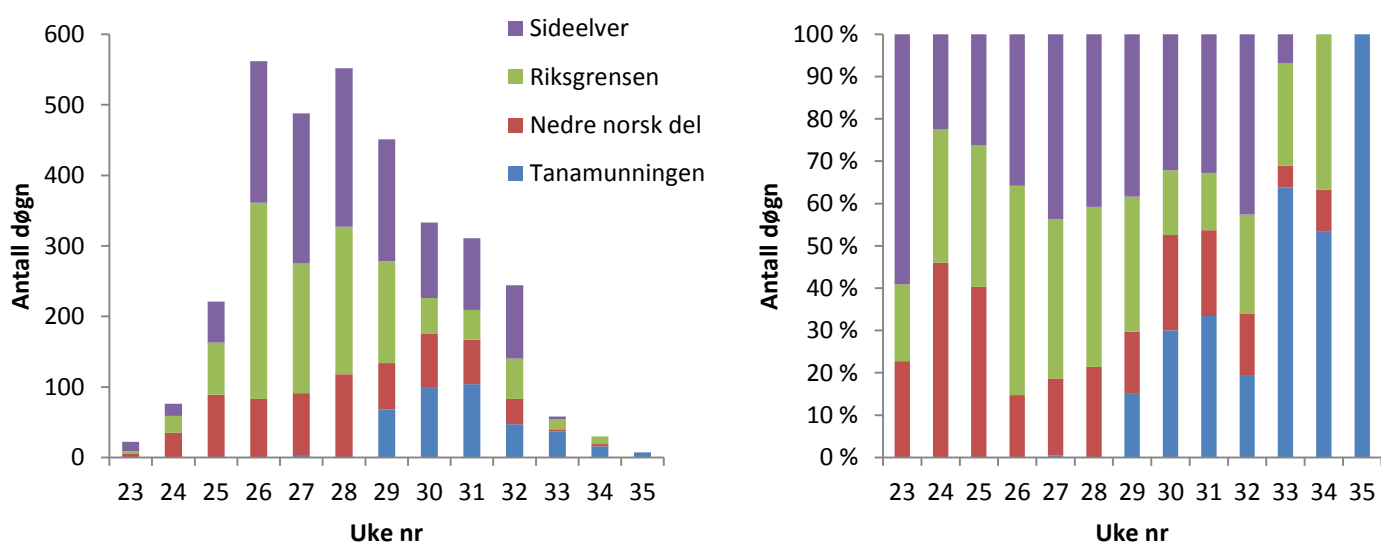

Fig 7: Ukefordeling av fiskedøgner for tilreisende fiskere i sesongen 2015, her delt kun i hovedområdene sideelver, riksgrensen, nedre norsk del og Tanamunningen.

Utviklingen i solgte fiskedøgn

I 2008 gikk en fra å selge døgnkort for de to sonene riksgrensen og sideelver/nedre norsk del til å stykke opp vassdraget i en rekke mindre soner. Hver sideelv er en egen sone, og Tanaelva er delt opp i 6 ulike soner (se kapittel 3).

Over 40 % av fiskedøgnene blitt solgt til sideelver siden 2008. Antall fiskedøgn i nedre norsk del og i riksgrensestrekninga har utgjort henholdsvis 21-32 % og 21-28 % av det årlige døgnkortsalget, mens antall kort solgt til Tanamunningen har utgjort 4-13 % (fig 8). Det har vært en nedgang i antall solgte kort i alle de tre hovedgruppene sideelver, nedre norsk del og riksgrensen i perioden 2008-15, mens antallet kort i Tanamunningen har vært relativt stabilt (fig 8). En opplevde en økning i antall kort solgt der fra 2014 til 2015. Dette skyldes trolig først og fremst at grense sjø/elv ble flyttet noe lenger utover i munningen slik at det i dag ikke er noen gode gratis plasser i munningsområdet.

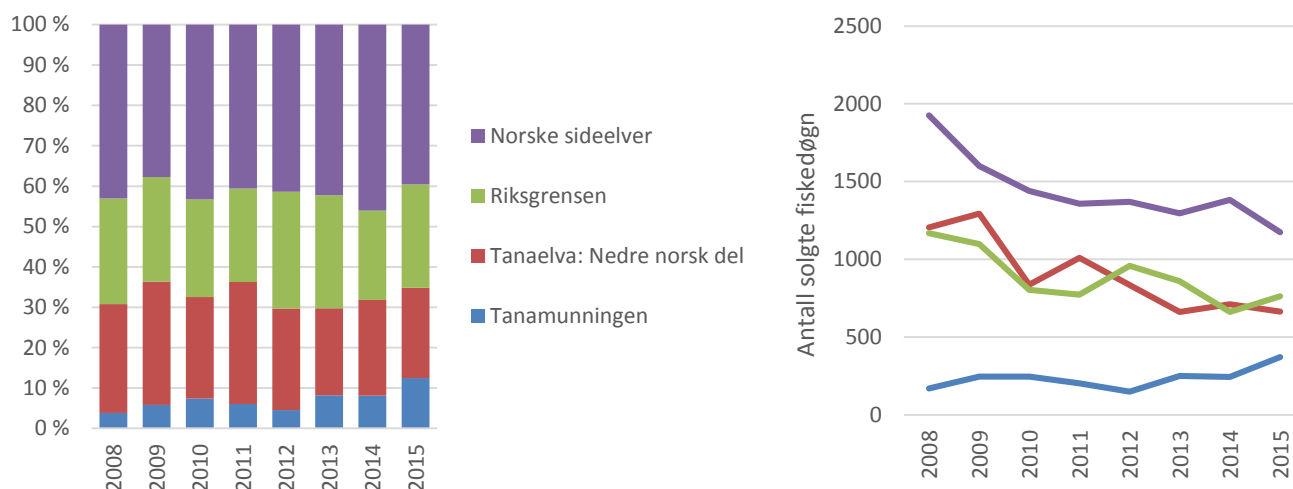

Fig 8: Til venstre er fordelingen av fiskedøgn i henholdsvis sideelver, nedre norsk del, riksgrensen og Tanamunningen i perioden 2008-15. Til høyre er utviklingen i antall kort for de samme hovedområdene fremstilt. Ungdomskortene gjaldt tidligere for 7 døgn, og disse er ikke tatt med i figurene.

De viktigste sideelvene for salg av fiskedøgn til tilreisende fiskere har i perioden 2008-15 vært Máskejohka/Masjok og øvre del av Kárášjohka, og det var et betydelig salg også i både Láksjohka lešjohka tidlig i perioden. Andre sideelver som Váljohka ligger typisk på rundt 50 solgte fiskedøgn i sesongen (fig 9).

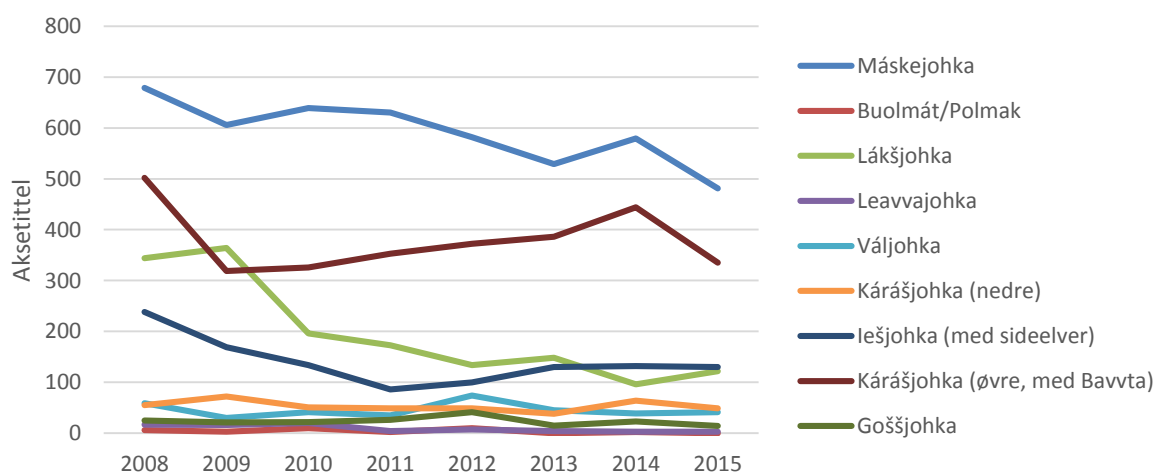

Fig 9: Antall fiskedøgn solgt i de norske sideelvene Máskejohka, Polmakelva, Láksjohka, Leavvajohka, Váljohka, lešjohka, øvre og nedre del av Kárášjohka og Goššjohka i perioden 2008-2015. Ungdomskortene gjaldt tidligere for 7 døgn, og disse er ikke tatt med i figuren.

Hvem kjøper fiskekort på norsk side av Tanavassdraget?

De 3 033 fiskedøgnene var fordelt på 993 tilreisende fiskere. 730 av fiskerne var bosatt i Norge, og 263 var bosatt i andre, først og fremst europeiske land. Den klart største utenlandske kundegruppen var finlendere (161 personer), men et begrenset antall fiskere fra andre europeiske land kjøper mange fiskekort hver. Blant norske tilreisende fiskere var det personer bosatt i alle fylkene, men fiskere bosatt i Finnmark og Troms utgjorde den største gruppen (46 % av tilreisende norske fiskere) (tab 6).

Tab 6: Fordeling av fiskere og fiskedøgn for tilreisende fiskere i 2015. Tabellen til venstre viser nasjonsfordelingen, og tabellen til høyre viser fylkesfordelingen blant norske fiskere.

Land	Antall personer	Antall dager	Fylker	Antall personer	Antall dager
Annet	7	13	Akershus	72	277
Belgia	3	74	Aust-Agder	6	28
Danmark	10	78	Buskerud	24	77
England	4	24	Finnmark	199	533
Estland	4	4	Hedemark	18	41
Finland	161	326	Hordaland	36	100
Frankerike	15	45	Møre og Romsdal	10	30
Italia	4	14	Nordland	53	129
Litauen	1	2	Nord-Trøndelag	13	37
Nederland	1	1	Oppland	15	60
Polen	1	5	Oslo	51	158
Russland	4	7	Rogaland	15	47
Sveits	2	7	Sogn og Fjordane	3	8
Sverige	27	118	Sør-Trøndelag	18	31
Tyskland	18	141	Telemark	11	28
Østerrike	1	1	Troms	139	428
Bosatt i utlandet	263	860	Vest-Agder	11	51
Bosatt i Norge	730	2173	Vestfold	11	36
Totalt	993	3033	Østfold	25	74
				730	2173

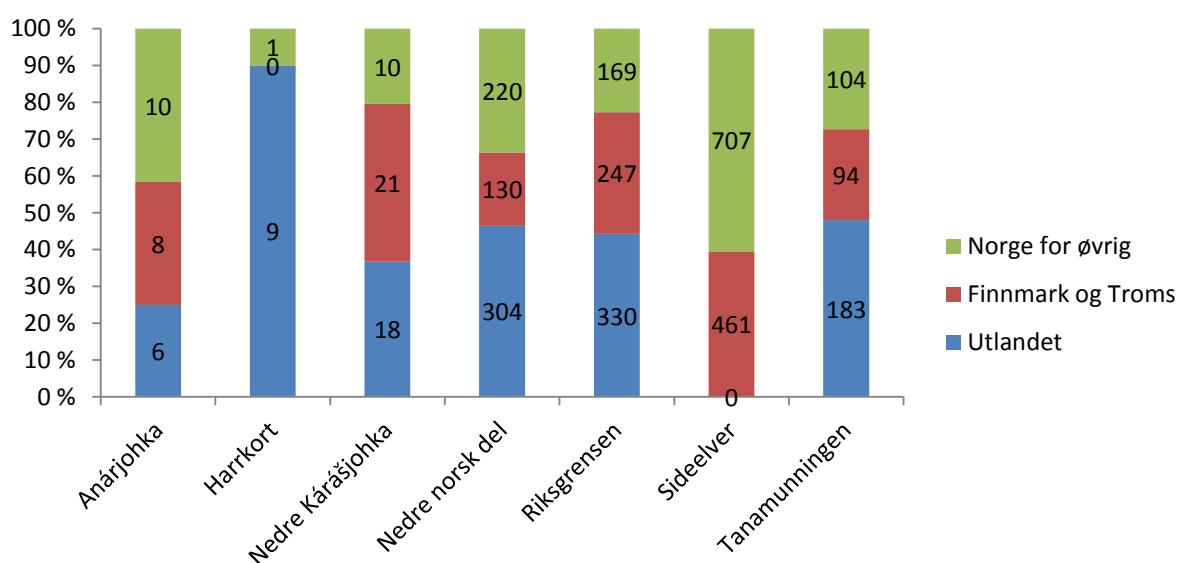

Fig 10: Oversikt over hvilke fiskere som kjøper fiskedøgn i ulike deler av Tanavassdraget; her fordelt som fiskere bosatt i utlandet, fiskere bosatt i Finnmark og Troms og fiskere bosatt i Norge for øvrig. I de norske sideelvene kan kun personer bosatt i Norge kjøpe kort.

Blant tilreisende fiskere var det 8 personer som kjøpte fler enn 20 fiskedøgn, 37 personer kjøpte mellom 10 og 19 fiskedøgn, 136 personer kjøpte mellom 5 og 9 døgn, mens de resterende 812 personene kjøpte færre enn 5 fiskedøgn.

6. Salg av fiskekort – finsk side

Sesongkort

På finsk side deles rettighetshavere inn i tre ulike grupper; A, B og C (se kapittel 4). Personer med A-rettigheter er lokale fiskere med garnfiskerett, personer med B-rettigheter er lokale fiskere med stangfiskerett og personer med C-rettigheter er fiskere som har arvet garnfiskerett, men som ikke lenger bor i elvedalen. Til sammen 765 rettighetshavere kjøpte kort i 2015; henholdsvis 351, 370 og 44 personer med A, B og C rettigheter. Totalantallet har vært relativt stabilt siden sent på 1990-tallet. Personer med garnfiskerett har de siste årene blitt betydelig redusert. Særlig fra 2008 til 2009 minket antallet personer med A-rettighet, mens gruppen med B-rettigheter økte (fig 11). Dette skyldes at ektefelle og barn til garnrettighetshavere fra 2009 fortrinnsvis har kjøpt kort i kategori B.

I de finske sideelvene Utsijoki og Vetsijoki kjøpte lokale fiskere henholdsvis 197 og 31 personer sesongkort. Personer som har eiendommer i dalen, men ikke bor der, kan også kjøpe sesongkort. 199 personer kjøpte for Utsjoki og 29 personer for Vetsikkojoki.

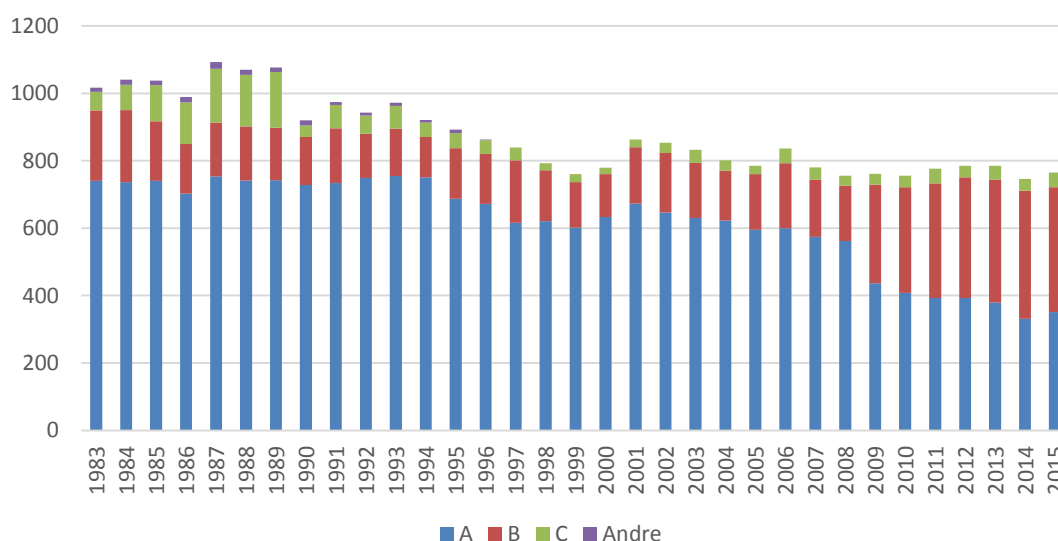

Fig 11: Utviklingen av salg av kort til rettighetshavere på finsk side. Kategori A er personer med garnrettigheter, kategori B er andre lokale fiskere og kategori C er personer som har arvet garnrettigheter, men som ikke er bofast i Tanadalen. Se kapittel 4 for en utfyllende beskrivelse av kategorien av fiskerettshavere (Tallmateriale fra Finsk Naturressursinstitutt (Luke)).

Døgnkort

På finsk side av Tanaelva kjøpte 7 809 fiskere til sammen 33 435 fiskedøgn i 2015 (fig 12). I tillegg ble det videresolgt 36 fiskedøgn til 20 ulike fiskere i Vetsikkojoki, og 1 655 fiskedøgn til 660 ulike fiskere i Utsjoki. Det ble også solgt 259 fiskedøgn på statlige eiendommer i sideelvene. Antall fiskedøgn i Tanaelva har vært relativt stabilt de siste årene, men man må tilbake til 2007 for å finne et år det ble solgt flere fiskedøgn på finsk side.

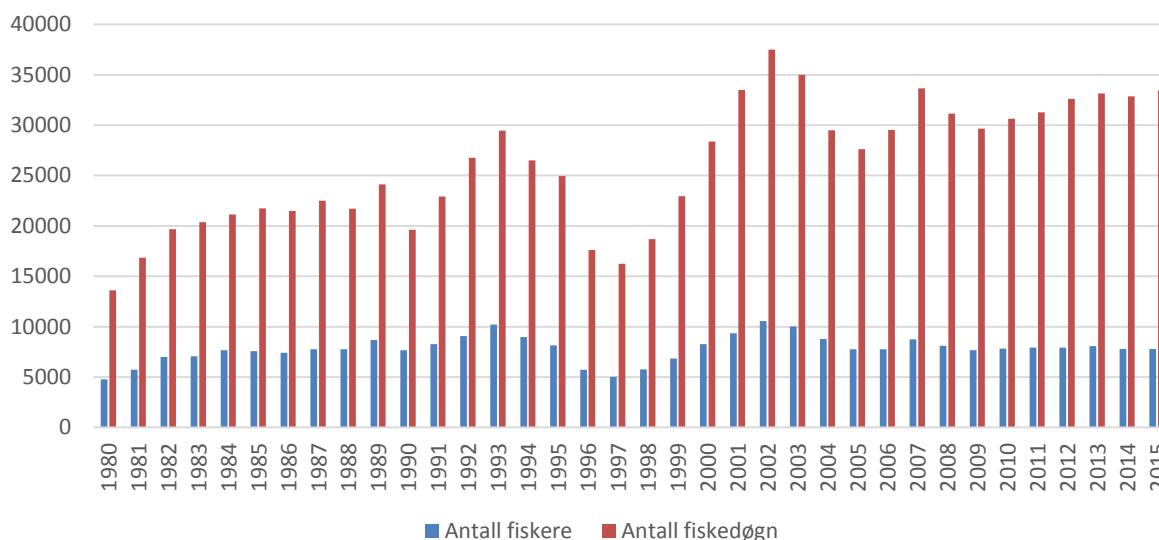

Fig 12: Utviklingen av salg av fiskekort til voksne fiskere på finsk side av riksgrensestrekningen. Blå søyler viser antall fiskere, og rød søyle antall fiskedøgn.

7. Rapportering av fangst

Rapporteringsandel

Av totalt 3 484 utstedte fiskekort, ble fangstrapport levert fra 2 904 (83 %). Både det totale antall kort og den totale rapporteringsandelen økte noe fra 2014. Økningen i antall kort kommer av at det ble solgt flere kort til lokale fiskere pga innkjøringsproblemer med den nye kortordningen. Flere av de lokale fiskerne ble altså registrert på flere kort. Det er for øvrig verd å legge merke til at flere fiskedøgn kan selges på et kort for tilreisende fiskere.

Det var en økning i rapporteringsandel for alle gruppene i forhold til 2014, men for både tilreisende- og lokale stangfiskere var økningen moderat. Rapporteringsandelen for tilreisende fiskere økte fra 82 til 87 %, og for lokale stangfiskere fra 74 til 76 %. Økningen i rapporteringsandelen for garnfiskere var mer betydelig; fra 88 til 96 % (tab 7). Det var for øvrig mange av laksebreveierne som ble registrert som stangfisker på sesongkortet, og motsatt. For oversikt på rapporteringsandel til garnfiskerne er det derfor mer interessant å se på andel pr person, og ikke kort. Til sammen 94 % av laksebreveierne rapporterte til slutt sin fangst (se tab 8).

En stor andel av både lokale- og tilreisende fiskere rapporterte om nullfangst, henholdsvis 54 % av de rapporterte sesongkortene og 61 % av de rapporterte døgnkortene (tab 7).

Tab 7: Antall utstedte-, rapporterte- og ikke-rapporterte kort, samt rapporteringsprosenten for de ulike korttypene. Legg merke til at flere fiskedøgn kan kjøpes på et kort for tilreisende. Her presenteres rapporteringsandel for fiskekort, og ikke fiskedøgn. En del lokale fiskere er dessuten registrert med mer enn et sesongkort pga inndelingen i en rekke fiskesoner.

Korttype	Antall kort	Rapporterte kort	Antall nullfangster	Rapporteringsandel
Laksebrev	230	211	-	96 %
Sesongkort	1377	1045	565	76 %
Døgnkort	1887	1648	1006	87 %
Totalt	3494	2904	1571	83 %

Siden laksebreveiere gjerne fanger mer laks enn stangfiskere har TF lagt ekstra innsats i å kontakte disse etter sesongen. En har ikke lyktes å treffe alle på telefon, og enkelte har ikke sendt inn rapport selv etter muntlig påminning. Det hjalp imidlertid godt på å kontakte fiskere, og den totale rapporteringsandelen for laksebreveiere var god i 2015 (tab 8).

Tab 8: Oversikt over personer med garnfiskerett til Tanavassdraget, samt hvor mange som har kjøpt kort, og hvor mange som har rapport fangst.

	Antall rettighets- havere	Kjøpt kort	Rapportert fangst	Rapportert nullfangst	Rapporterings- andel
<i>Tana</i>	243	174	162	22	93 %
<i>Karasjok</i>	87	56	55	17	98 %
Totalt	330	230	217	39	94 %

Fangstskjemaet for sjøørret som var nytt av året ble bare i liten grad tatt i bruk. 5 lokale fiskere og 4 tilreisende fiskere leverte fangstrapport av ørret i Tanamunningen ved hjelp av rapporteringsskjemaene. Det var forventet at skjemaene ville senke terskelen for å rapportere all fangst av sjøørret. Det er sannsynlig at det må gjøres en bedre informasjonsjobb ovenfor både fiskekortsellere og fiskere for at flere skal ta skjemaet i bruk.

Rapporteringsandel finsk side

Tilreisende fiskere som kjøpte fiskedøgn på finsk side av Tanaelva rapporterte 51 % av fiskedøgnene, 41 % av de tilreisende fiskerne rapporterte fangst. Av de tre rettighetsgruppene (se kap. 4) oppga 80 % av gårdene med garnfiskerett, 76 % av lokale familier uten garnfiskerett og 63 % av personer som bor utenbygds og har garnfiskerett sine fangster.

I sideelvene rapporterte henholdsvis 61 og 58 % av personer med eiendommer i Utsjoki og Vetsijoki. Av fiskedøgnene som ble videresolgt ble henholdsvis 63 og 40 % av døgnene i Utsjoki og Vetsijoki rapporter. På statlige eiendommer i de to sideelvene ble 57 % av døgnene rapportert.

8. Beregning av fangst

Selv om det finnes fangsttall tilbake til 1870-tallet, er det vanlig å fremstille totalfangsten tilbake til 1972. Da begynte man å samle inn fangsttall systematisk etter at man var blitt enige om det ved en ny overenskomst. Fangsttallene for hele perioden er beregnet med utgangspunkt i rapportert fangst, og det er knyttet en betydelig usikkerhet til hva den faktiske fangsten har vært. Generelt er det knyttet størst usikkerhet til de eldste fangstene. Rapporteringsandelen var mindre tidlig i perioden, og det påpekes lokalt at det ikke har vært vanlig å oppgi hele fangsten, særlig i tidligere tider. Man regner med at de samme feilkildene har gått igjen over mange år, og at endringer i beregnet fangst reflekterer endringene i den faktiske fangsten.

Metoden for å beregne fangsten er endret flere ganger både på norsk og finsk side, og under har vi beskrevet utviklingen i metoden med beregning av fangst. Utgangspunktet er at beregningen er gjort med bakgrunn i best mulig kunnskap som har vært tilgjengelig de ulike periodene.

Beregning av norsk fangst

I perioden 1972 til ut på 1980-tallet hadde Fiskerikonsulenten i Finnmark ansvar for beregningen av fangsten. Oppgaven gikk så over til miljøavdelingen hos Fylkesmannen i Finnmark. Fra 1980-85 var Brynjulf Ferman ansatt som fagassistent for Tanavassdraget, mens Kjell Moen var ansatt som fiskeforvalter for Tanavassdraget i perioden 1985-1998. Kjell Moen stod for beregningen av fangsten frem til og med år 2000.

I de første tiårene ble det sendt ut fangstskjema til fiskere, og beregningen ble gjort ut fra gjennomsnittsfangsten til hver fiskergruppe, som ble overført til fiskere som ikke leverte rapport. Det er kjent at Kjell Moen justerte tallene ut fra kjennskap til de ulike fiskerne, men detaljene i beregningene er ikke kjent.

I 1993 ble det obligatorisk å rapportere fangst etter at den nye lakse- og innlandsfiskeloven. Det ble en formalisering og standardisering av statistikken, blant annet med et fast skille i størrelsesklasser. Dette fikk i hovedsak en effekt på presentasjon av fangst, ikke størrelsen på estimatene.

I perioden 2001-03 ble justeringene på bakgrunn av kjennskap til fiskere tatt bort. I 2004 ble rapportering til scanatura innført, og rapporteringsandelen økte. Det ble benyttet samme metode som i 2001-03 ved beregning av totalfangst.

Sesongkortene har de fleste årene etter 2006 blitt estimert basert på kortkjøpsdato. Sesongkortfangsten blir da delt opp i gjennomsnittlig fangst for enkeltdager, og estimert fangst per sesongkort blir da summen av gjennomsnittsfangster fra kortkjøpsdato til sesongslutt. Tilsvarende er gjort for laksebrev (stang). For de ulike garntypene har det etter 2006 også blitt gjort en årlig vurdering av hvilke fiskere som faktisk har vært aktiv med de ulike garntypene. De laksebreveierne som ikke har rapportert og ikke har vært aktiv med garn blir da bare inkludert i estimatet for stang.

I 2008 gikk man over til å ha sideelv-spesifikke turistkort, noe som har gitt bedre oppløsning på turistfangst-estimatene. Turistenes fangst er siden 2008 estimert basert på gjennomsnittsfangst i det området hver enkelt turist har kort.

Beregning av finsk fangst

Også på finsk side er fangstene beregnet ut i fra rapportert fangst. Tradisjonelt ble både tilreisende og lokale fiskere tilsendt fangstskjema. En del fiskere samler skjellprøver av all fangst. For å supplere med de skriftlige rapportene, er et betydelig antall fiskere også kontaktet pr telefon.

På 1980 tallet ble det gjennomført mange intervju med lokale fiskere, ved at personer reiste rundt og pratet med folk på gårdene. Etter 1990 er den lokale fangsten i første rekke beregnet ut i fra fangstskjema som blir tilsendt fiskere pr post. I de senere årene blir fangsten fra lokale fiskere samlet inn også gjennom e-post og pr. telefon. Fiskeoppsynet bidrar med kunnskap om hvem som har fisket når. I 2015 ble 45 % av rapportene levert pr skriftlig skjema, 38 % pr telefon, 10 % pr skjellprøver og 7 % pr e-post.

Tidligere ble det sendt ut fangstskjema til et utvalg av tilreisende fiskere, om lag 2 000 fiskere årlig. Normalt svarte 60-70 % av fiskerne. Tallmaterialet ble sikret med telefonintervju til et utvalg fiskere.

Siden 2009 har turister rapportert fangsten til kortselgere. Som på norsk side registreres solgte kort i en felles database, og fangsten registreres hit. Ordningen har ført til en bedre registrering av fangsten fra tilreisende fiskere, og særlig fiskere som har kjøper flere døgn i løpet av en sesong rapporterer fangst ved kjøp av nytt døgn. Mens rapporteringsandelen i perioden 1980-2008 lå mellom 10-15 %, har den økt til 50-55 % fra og med 2009. Det blir derfor ikke lagt ned arbeid i telefonintervju til tilreisende fiskere etter sesongens slutt. Selve estimeringen blir gjort som tidligere; basert på fisketid og type kort.

9. Fiskeutøvelse

Rapportert garnfisk

I 2015-sesongen hadde 330 personer rettigheter til å fiske med garn, men det var i alt bare 230 fiskeretter som ble benyttet ved at rettighetshaver, personer fra husstand, eller leietaker av fiskerett (9) kjøpte fiskekort. 167 personer oppga at de hadde fanget laks på garnbruk i fangstrapportene. Flest fiskere med garnrett fanget fisk i drivgarnsfisket; 90 personer, mens henholdsvis 74 og 50 personer oppga fangst på stågarn og stengsel. Flere av fiskerne driver samfiske, mens andre fisker med mer enn et faststående bruk. En får derfor ikke en fullstendig oversikt over antall aktive garn bruk fra fangstrapport.

Garnregistrering

Oppsynet i Tana og Karasjok gjennomførte en runde med garnregistrering i 2015. Tanaoppsynet gjennomførte sin registreringsrunde i første uka i juli (uke 27), og Karasjokoppsynet gjennomførte i uke 28. Det ble til sammen registrert 98 aktive faststående bruk på norsk side; 64 stågarn og 34 stengsler (tab 9). Registreringen er velegnet for å beskrive hvor mange bruk som er ute i vassdraget i perioden flest fiskere er aktiv, men er ikke like godt egnet til å beskrive antall fiskere som deltar i fisket gjennom sesongen. En god del fiskere er aktiv bare i kortere deler av sesongen.

Tab 9: Oversikt over registrerte norske garnbruk i perioden 2010-15. Registreringene er gjort i felt fortrinnsvis i perioden fra uke 26-28, men på enkelte strekninger er registreringen utført senere i sesongen; merket med stjerne* (2012, og enkelte strekninger i 2011). Registreringene ble ikke fullført på alle strekninger i 2011 og 2014.

	2010		2011		2012*		2013		2014		2015		Gjennomsnitt	
	Stågarn	Steng.	Stågarn	Steng.	Stågarn	Steng.	Stågarn	Steng.	Stågarn	Steng.	Stågarn	Steng.	Stågarn	Steng.
Iešjohka	2	0			1	0	0	0			4	0	1,8	0
Kárášjohka over Skáidegeachi	9	3			4	0	3	0	2	1	4	0	5,5	2,3
Kárášjohka nedenfor Skáidegeachi							1	1	2	3	8	1		
Anárjohka	1	0			3	0	2	0	1	0	0	0	1,4	0
Tanaelva over Levajok fjellstue	3	3	3*	3*	7	3	6	2			7	3	5,2	2,8
Tanaelva, Storfossen - Levajok fjellstue	4	2	4*	3*	3	1	4	2	3	5	4	1	3,7	2,3
Tanaelva, Tana bru - Storfossen	8	21	10	18	9	9	11	18	12	24	9	16	9,8	17,7
Tanaelva, Munningen - Tana bru	36	16	34	16	20	11	33	16	40	10	28	13	31,8	13,7
Samlet	63	45	51	40	47	24	60	39	65	43	64	34	59,2	38,8

Fangstfordeling i sidevassdrag

Mens salg av døgnkort gir et bilde av hvor mye tilreisende fiskere fisker i de enkelte deler av vassdraget, har ikke TF pr. 2015 en god metode til å vurdere hvor mye lokale fiskere fisker i ulike fiskesoner. Innføringen av sesongkort for hver enkelt sideelv ga en pekepinne på hvilke sideelver som er mest populær, men forteller ikke noe om den faktiske innsatsen. Ved å sette rapportert fangst fra

lokale og turister opp mot hverandre får vi i det minste et bilde av hvilke grupper som står for den største beskatningen i de ulike elvene.

Basert på de siste fire års fangstrapportering, er det tilreisende fiskere som er mest aktiv i de norske sideelvene Lákšjohka og Máskejohka. I de øvre sideelvene er det lokale fiskere som står for det meste av beskatningen, og dette er mest utpreget i sideelva Iešjohka og nedre del av Kárášjohka hvor lokale fiskere har stått for mer enn 90 % av den rapporterte fangsten de siste 4 år (fig 11).

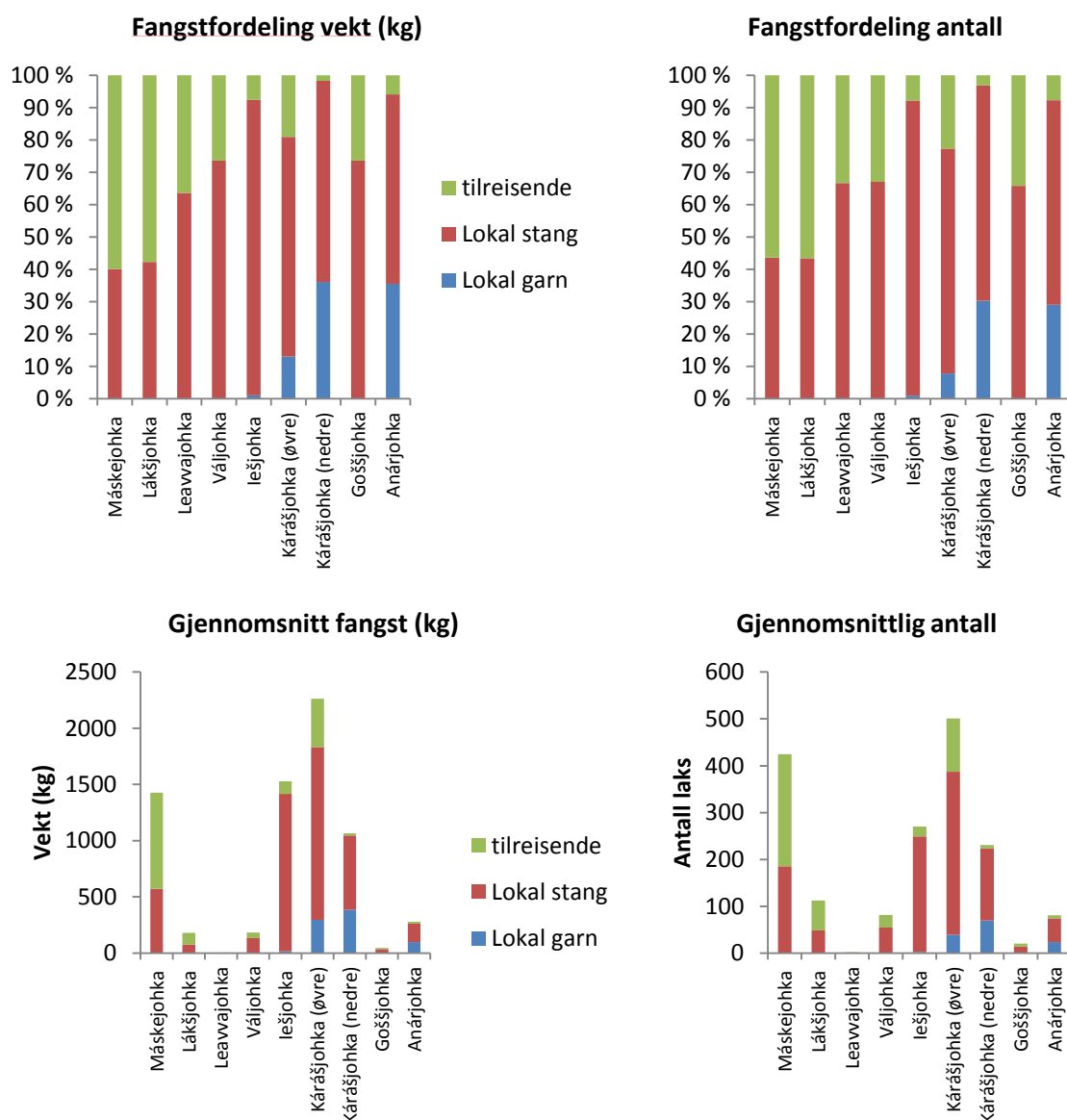

Fig 11: Øverst: Fordeling av rapportert fangst fra tilreisende stangfiskere, lokale stangfiskere og garnfiskere (laks fanget på garn) i de helnorske sideelvene, samt på norsk side av Anárjohka. Figuren til venstre er basert på vekt i årene 2012-15, mens figuren til høyre er basert på antall fanget laks i de samme årene, gjenutsatt laks inkludert. Nederst: Gjennomsnittlig vekt (venstre) og antall (høyre) fanget av de ulike fiskergruppene i perioden 2012-15.

10. Fangst av laks

Totalfangsten for Tanavassdraget i sesong 2015 er beregnet til 79,1 tonn. Dette er en betydelig reduksjon i forhold til 2014 (100 tonn), men er på samme nivå som 2011 og 2013 (fig 12).

Langtidsgjennomsnittet for perioden 1972-2015 er på 126 tonn, mens gjennomsnittet for de siste ti årene er 93 tonn. Det må bemerkes at fangstestimatene fra de første årene i perioden er heftet med mer usikkerhet enn tallene i slutten av perioden (se kap 8).

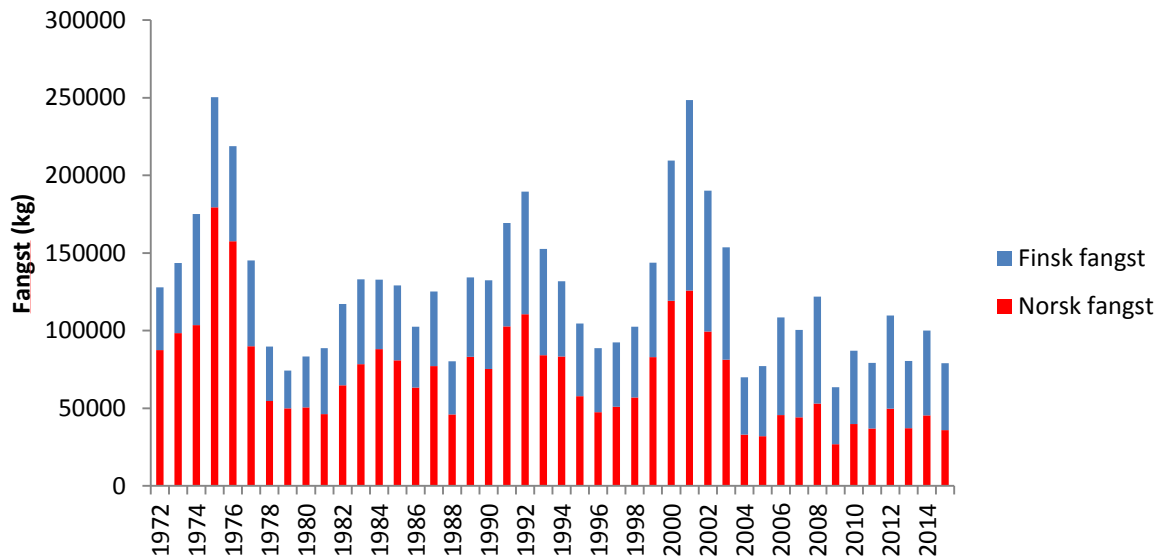

Fig 12: Beregnet fangst av laks i Tanavassdraget i perioden 1972-2015, fordelt på norsk og finsk fangst. Legg merke til at metoden for innsamling av fangsten har blitt endret flere ganger i løpet av perioden (se kapittel 8).

På norsk side av Tanavassdraget er den beregnede totalfangsten i 2015 på 8 919 laks med samlet vekt på 35 958 kg, inkludert gjenutsatt laks. Den rapporterte fangsten var 30 338 kg. Det ble estimert at fiskere på norsk side som ikke oppga fangst, til sammen fisket 5 620 kg laks. Sammenlignet med fangstene i 2014 (45 468 kg) ble det fanget 9 510 kg færre laks, noe som tilsvarer en reduksjon på 21 %. I perioden 1972 til 2015 var den årlige laksefangsten på norsk siden i gjennomsnitt 71,8 tonn, og siste ti år 41,5 tonn.

Bilde: Laks i ei av Tanaelvas sideelver (foto: Narve Stubbraaten Johansen).

Fangstfordeling mellom Norge og Finland

Fangstfordelingen mellom norsk og finsk side av vassdraget har dreid fra at det var en overvekt av norsk fangst frem til 2004, til at den norske fangsten har stått for gjennomsnittlig 45 % av fangsten siden den gangen (fig 13).

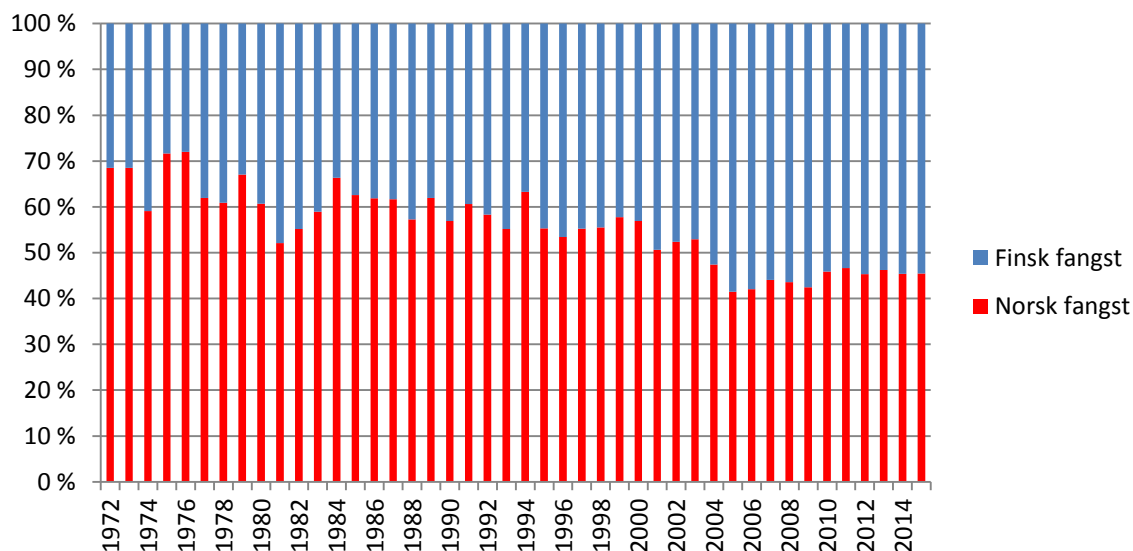

Fig 13: Fangstfordeling mellom beregnet norsk og finsk fangst i Tanavassdraget i perioden 1972-2015.

Fangstfordeling i vassdraget

Til sammen 65,6 tonn (83 %) av fangsten ble tatt i Tanaelva i sesongen 2015. Andelen som ble tatt i Tanaelva er noe mindre enn gjennomsnittet for perioden 2005-15; 85 % (fig 14). Sideelvene om er viktigst når det kommer til fangst er Anárjohka, Kárášjohka, lešjohka, Utsjoki og Máskejohka.

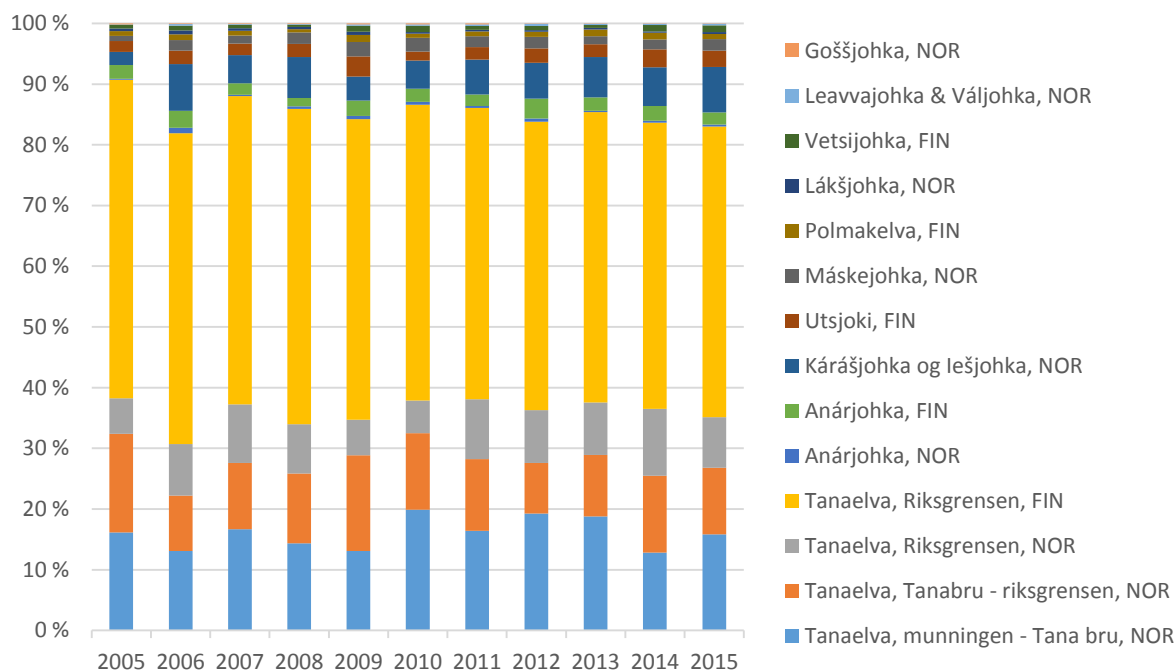

Fig 14: Fangstfordeling av laks fanget på ulike strekninger av Tanaelva og ulike sideelver i perioden 2005-2015 basert på beregnet fangst i vekt.

På norsk side ble 27 766 kg (77 %) fanget i selve Tanaelva, fra Tanamunningen til Ráidenjárga (elvesammenløpet av Anárjohka og Kárášjohka). Dette er en noe mindre andel enn de siste årene da mer enn 80 % av den norske fangsten er blitt tatt i selve Tanaelva. I sidevassdragene Kárášjohka og lešjohka ble det fanget til sammen 5 932 kg, og i de øvrige sideelvene ble det fanget totalt 2 260 kg laks (tab 10).

En stor andel av fangstreduksjonen på norsk side fra 2014 til 2015 var i selve Tanaelva (8,8 tonn reduksjon; fig 17). Fangsten var markant svakere også i lešjohka og Anárjohka (fig 18). Fangsten i lešjohka er beregnet å være på 1,5 tonn, noe som tilsvarer en reduksjon på 32 % i forhold til 2014. I Anárjohka er totalfangsten (norsk + finsk) beregnet å være 1,8 tonn, en reduksjon på 36 % fra 2014. I flere av de øvrige områdene var fangsten om lag som i 2014. Dette er tilfelle for Kárášjohka, både over og nedenfor Skáidigeačči hvor det var en liten nedgang i antall fanget laks, men en liten økning i vekt. I Máskejohka var det en liten økning i antall laks fanget, og en liten nedgang i total vekt. I Lákšjohka var det en økning i fangst fra 2014 både i vekt og antall (fig 19).

Tab 10: Fangst av laks og sjøørret i de ulike fiskesonene på norsk side av Tanavassdraget i sesongen 2015. Fangsten inkluderer gjenutsatt fisk og beregnet ikke-rapportert fangst.

<i>Fanget og gjenutsatt</i>	<3 kg		3-7 kg		>7 kg		Totalt		Sjøørret	
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
Anárjohka	21	41	36	160	3	42	60	244	0	0
Bávttajohka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geaimmejohka	9	11	0	0	0	0	9	11	0	0
Goššjohka	16	29	6	24	0	0	22	53	5	11
lešjohka	48	95	70	362	104	1018	222	1 477	1	1
Kárášjohka nedenfor Skáidigeačči	76	156	151	740	100	828	326	1 723	10	21
Kárášjohka ovenfor Skáidigeačči	174	355	252	1 224	135	1 143	560	2 721	9	16
Lákšjohka	163	240	11	36	0	0	174	274	8	10
Leavvajohka	0	0	2	8	0	0	2	8	0	0
Máskejohka	423	759	126	568	21	174	569	1 501	11	20
Polmakelv/Polmakvatn	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
Tana bru til riksgrensen	1 363	2 785	703	3 133	287	2 760	2 354	8 677	181	281
Tanaelva fra riksgrensen til Levajok Fjellstue	618	1 139	406	1 797	250	2 316	1 274	5 253	59	105
Tanaelva ovenfor Levajok Fjellstue	81	144	136	595	75	578	292	1 316	48	75
Tanamunning til Tana bru	1 249	2 613	1 323	6 184	405	3 724	2 977	12 520	1 491	1 732
Váljohka	51	81	22	86	1	10	73	177	2	2
Totalt	4 292	8 450	3 244	14 915	1 382	12 593	8 918	35 958	1 825	2 275

Størrelsessammensetning

Basert på den norske fangsten var det en nedgang av fangst innen alle vektclasser sammenlignet med 2014, men nedgangen var mest markert for laks under 3 kg. Samlet fangst for små-, mellom- og storlaks, inkludert gjenutsatt laks, er beregnet å være henholdsvis 8 449, 14 915 og 12 593 kg (fig 15).

Gjennomsnittsstørrelsen for fanget laks endte på 4,03 kg, noe som er den høyeste gjennomsnittsvekta siden det utpregede storlaksåret 2008 (figur 15, høyre). Økningen i gjennomsnittsvekt skyldes først og fremst svak fangst av smålaks.

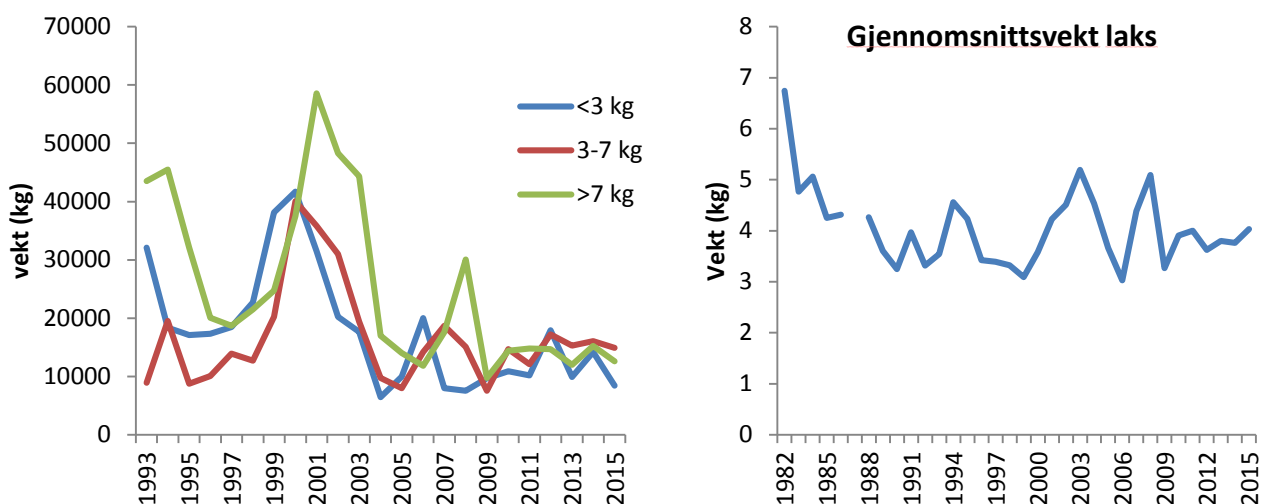

Fig 15: Til venstre; samlet vekt for små, mellom og stor laks fanget på norsk side av Tanavassdraget i perioden 1993-2014. Til høyre; gjennomsnittsvekt av fanget laks på norsk side i perioden fra 1982-2014. Kilde: Fylkesmannen i Finnmark og Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Basert på antall laks dominerer smålaksen fangstene i Tanavassdraget, og slik var det også i 2015 til tross for en svak smålaksfangst. Av de til sammen 8 898 laksene som ble fanget var 4 292 (48 %) mindre enn 3 kg. I de siste 20 årene har smålaksen utgjort 40-72 % av fangsten, med et gjennomsnitt på 58 %. Mellomlaksen har utgjort 10-41 % av antallet med et gjennomsnitt på 25 %, og storlaksen har utgjort 8-29 % av fangsten med et gjennomsnitt på 17 %. Mellom- og storlaksen utgjorde i 2015 henholdsvis 25 og 17 % av laksefangstene basert på antall (fig 16).

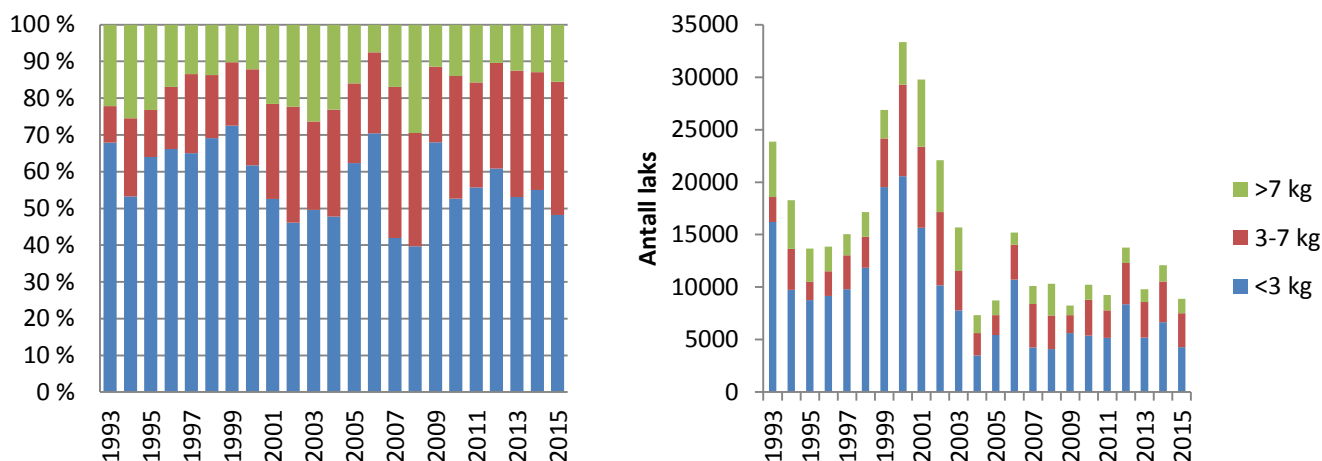

Fig 16: Fangst av laks i størrelsesgruppene stor- mellom og smålaks på norsk side av Tanavassdraget i årene 1993-2014. Til venstre: prosentvis fordeling baser på antall laks. Til høyre: Antall laks. Kilde: Fylkesmannen i Finnmark og Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Reduksjonen i andel smålaks var særlig tydelig i de øvre sideelvene og Tanaelva. I Máskejohka ble det derimot fanget både flere og en større andel smålaks i 2015 enn i 2014 (fig 19).

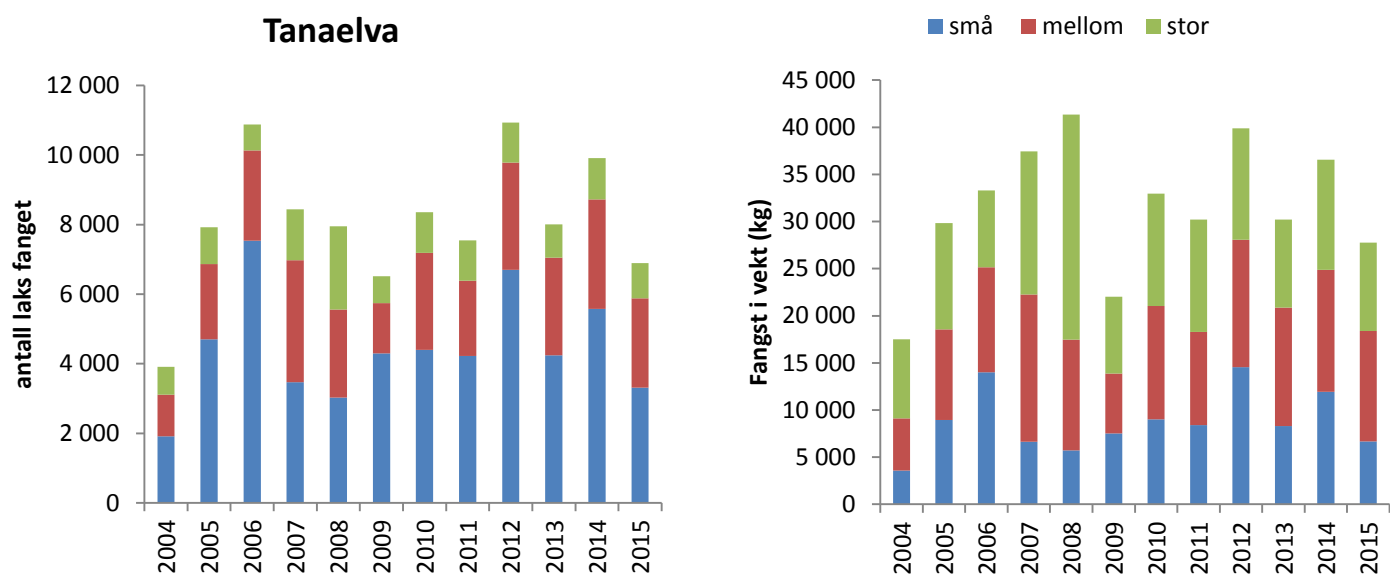

Fig 17: Fangstutvikling på norsk side av Tanaelva i perioden 2004-15. Figuren til venstre er basert på antall, og figurene til høyre på vekt. Figuren er basert på beregnet fangst, og gjenutsatt laks er inkludert. Blå søyle er smålaks (< 3kg), rød er mellomlaks (3-7 kg), og grønn er storlaks (> 7 kg).

Bilde: Nedre del av sideelva Máskejohka (foto: Narve Stubbraaten Johansen).

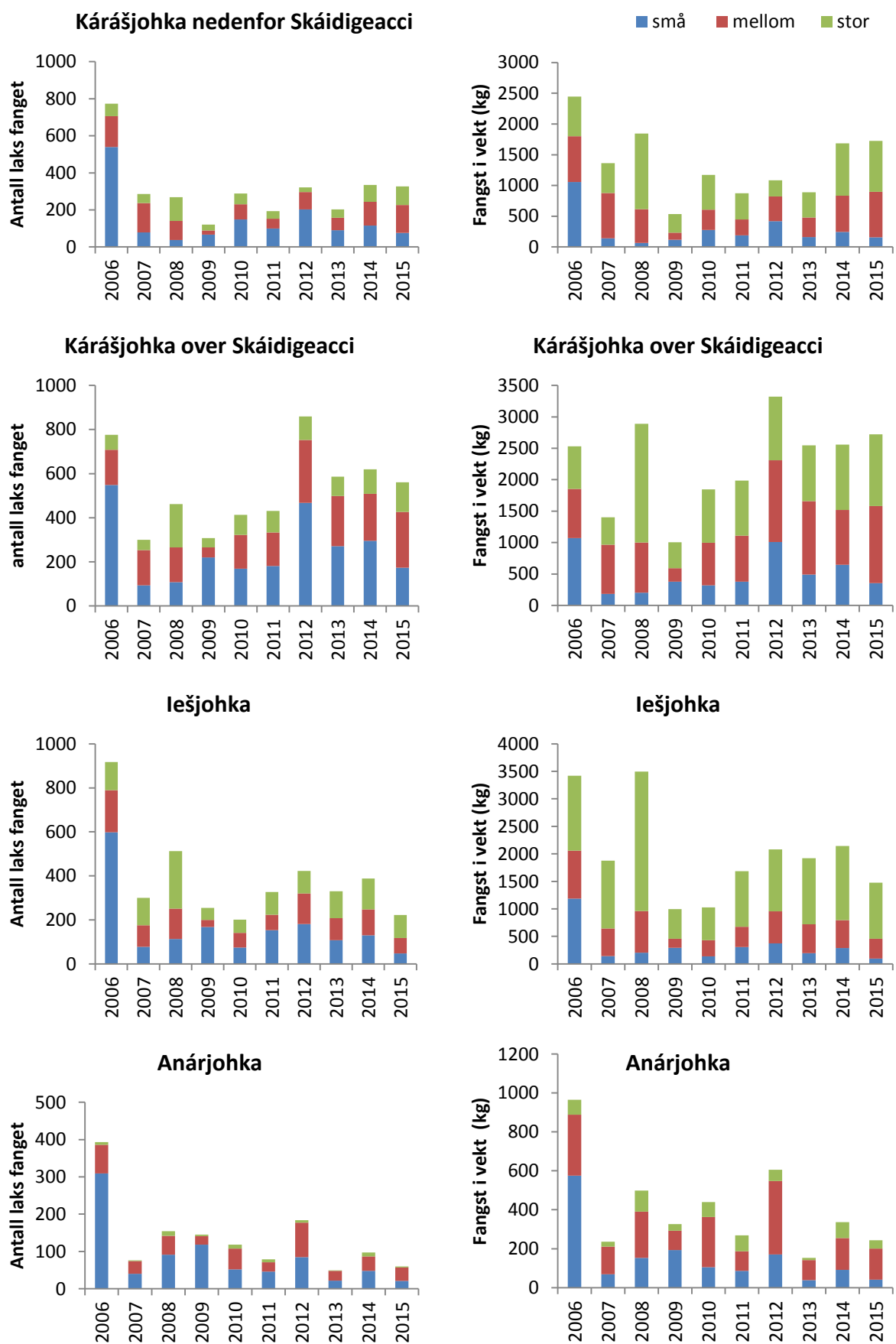

Fig 18: Fangstutvikling i sideelvene Kárásjohka over og nedenfor Skáidigeačči, Iešjohka og på [norsk side](#) av Anárjohka. Figurene til venstre er basert på antall, og figurene til høyre på vekt. Figurene er basert på beregnet fangst, og gjenutsatt laks er inkludert. Blå søyle er smålaks (< 3kg), rød er mellomlaks (3-7 kg), og grønn er storlaks (> 7 kg).

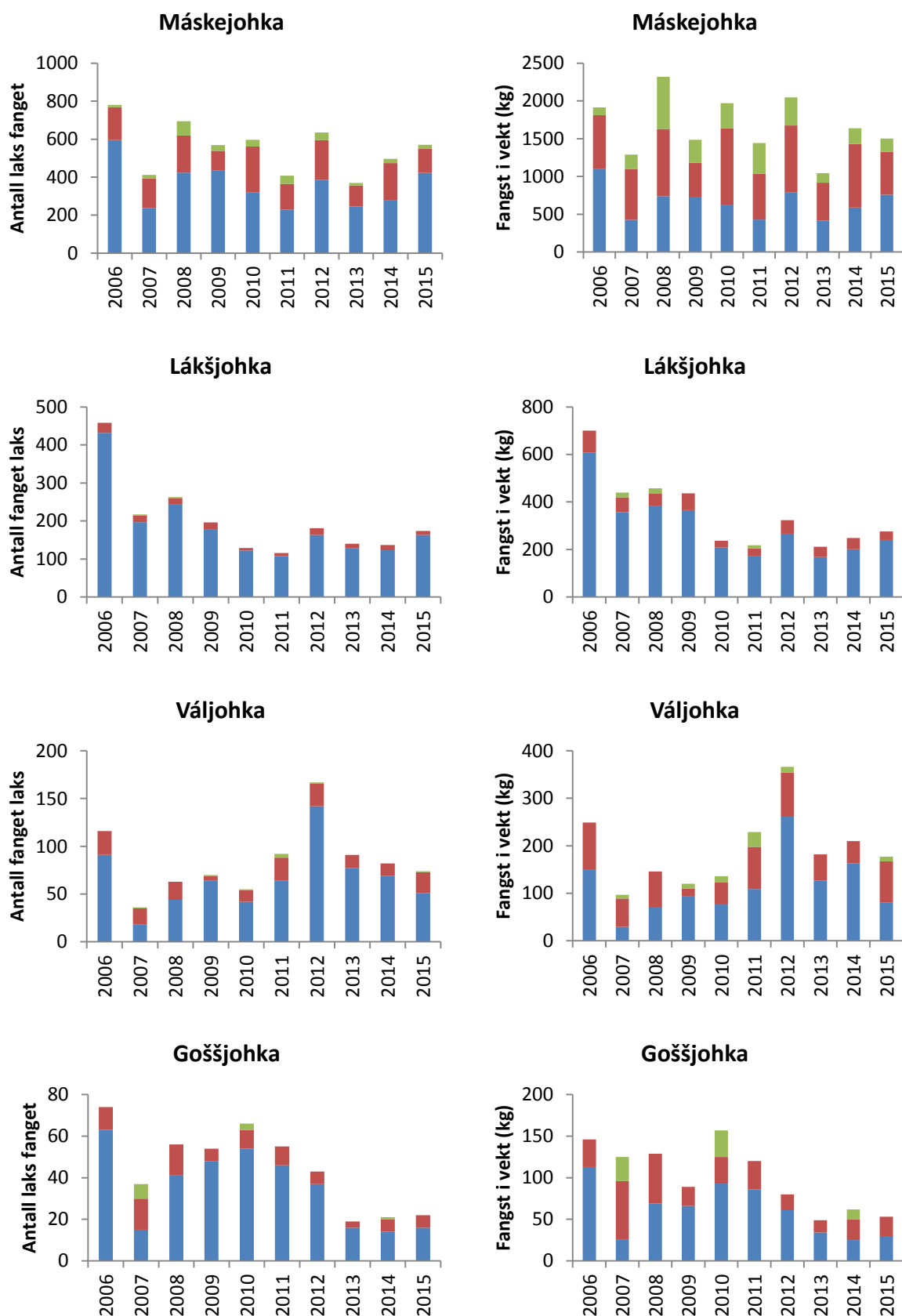

Fig 19: Fangstutvikling i sideelvene Máskeijohka, Lákšjohka, Váljohka og Goššjohka. Figurene til venstre er basert på antall, og figurene til høyre på vekt. Figurene er basert på beregnet fangst, og gjenutsatt laks er inkludert. Blå søyle er smålaks (< 3kg), rød er mellomlaks (3-7 kg), og grønn er storlaks (>7 kg).

Fangstfordeling redskap og fiskergrupper

For Tanavassdraget sett under ett ble 56 % av laksefangsten basert på vekt tatt på stang i 2015. Resterende 44 % av fangsten ble tatt på ulike garnredskaper, og fangsten fordelte seg relativt likt mellom drivgarn (12 %), Stengsel (15 %) og stågarn (15 %) (fig 20).

På finsk side fanget tilreisende fiskere om lag halvparten av fangstvolumet, mens 23 % av fangsten ble tatt av lokale fiskere som fisket med stang, og 27 % ble fanget med ulike garnredskaper (fig 20). På norsk side ble 64 % av fangsten tatt på ulike garnredskaper, 27 % ble tatt av lokale stangfiskere (laksebreveieres stangfiske inkludert), og 9 % ble tatt av tilreisende fiskere. Stengselfisket tok størst andel av garnfanget laks på norsk side, mens andelen som ble fanget med stågarn og drivgarn var lik, henholdsvis 19 og 20 % av norsk fangst. Det fanges imidlertid større laks i gjennomsnitt i drivgarnsfisket, og målt i antall stod drivgarnsfisket for bare 13 % av norsk fangst (fig 20). Gjennomsnittsvekten for laks som ble fanget stengsel, stågarn, drivgarn og på stang på norsk side var henholdsvis 3,4 – 4,5 – 5,8 og 3,5 kg.

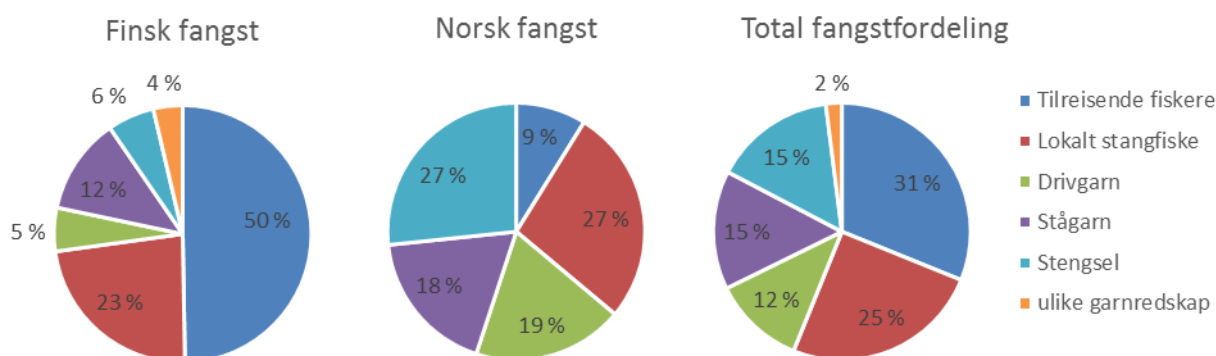

Fig 20: Fangstfordeling fordelt på ulike fiskeredskaper og fiskegrupper på finsk og norsk side, samt samlet sett for Tanavassdraget i 2015.

Tab 11: Fangstfordeling for laks og sjøørret mellom forskjellige fiskergrupper i Tanavassdraget i 2015. Fangsten inkluderer gjenutsatt fisk og beregnet ikke rapportert fangst.

	Laks <3 kg		Laks 3-7 kg		Laks >7 kg		Totalt laks		Sjøørret	
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
Turister	821	1 403	228	1 053	77	721	1 125	3 177	568	822
Sesongkort	989	1 838	698	3 186	391	3 609	2 077	8 633	852	974
Laksebrev, stang	113	230	91	414	61	528	265	1 172	225	180
Laksebrev, drivgarn	101	234	703	3 316	365	3 262	1 169	6 812	88	141
Laksebrev, stengsel	1 713	3 632	886	3 983	235	1 969	2 834	9 584	56	95
Laksebrev, stågarn	556	1 113	638	2 963	254	2 504	1 448	6 580	36	63
Totalt	4 292	8 449	3 244	14 915	1 382	12 593	8 919	35 958	1 825	2 275

Etter 2001 har garnfangsten stått for 60-70 % av den norske fangsten i Tanavassdraget. Det var i 2015 en liten økning i andel stangfangst i forhold til de siste tre årene. Det var en økning i andelen til de lokale stangfiskerne, og en reduksjon i stengselandelen i forhold til 2014 (fig 21).

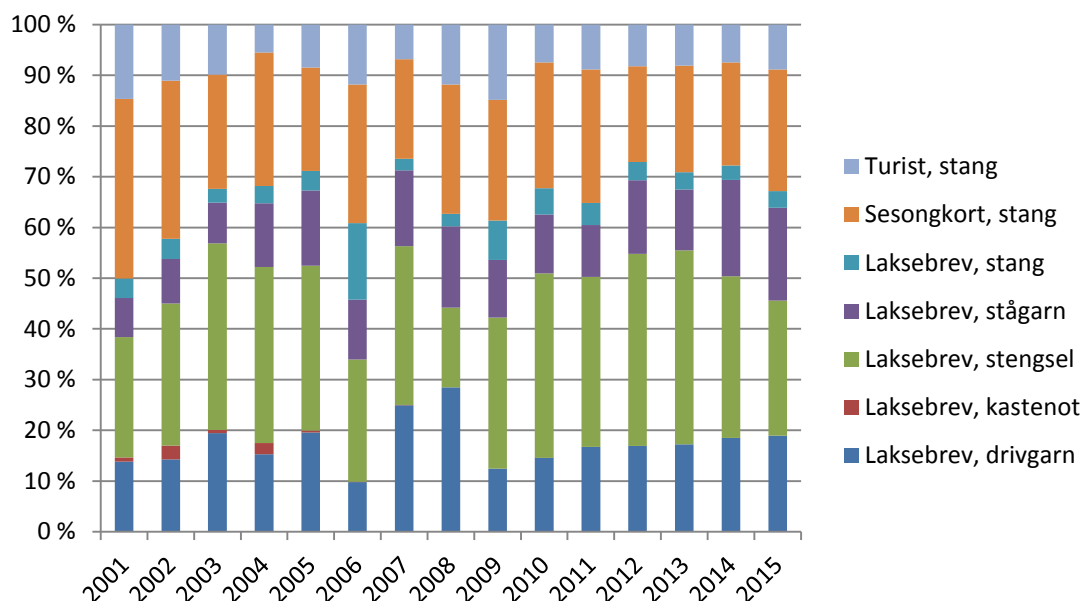

Fig 21: Fangstfordeling mellom ulike redskaper og fiskergrupper på norsk side av Tanavassdraget i perioden 2001-15 basert på vekt.

Sesongfordeling av laksefangsten

Det ukentlige rapporterte fangsten av laks på norsk side av Tanavassdraget varierte mellom 49 og 3 972 kg, og tilsvarende mellom 9 og 995 laks i løpet av 2015-sesongen (fig 22). Det ble tatt mest laks i uke 27, altså i månedsskifte mellom juni og juli, både basert på vekt og antall laks. Hovedmengden av storlaks kommer tidlig i sesongen, og det ble fanget en større andel av fangsten basert på vekt, enn basert på antall tidlig i sesongen. Smålaksen (diddien) utgjorde det største antall av laks fra uke 26 og utover sesongen.

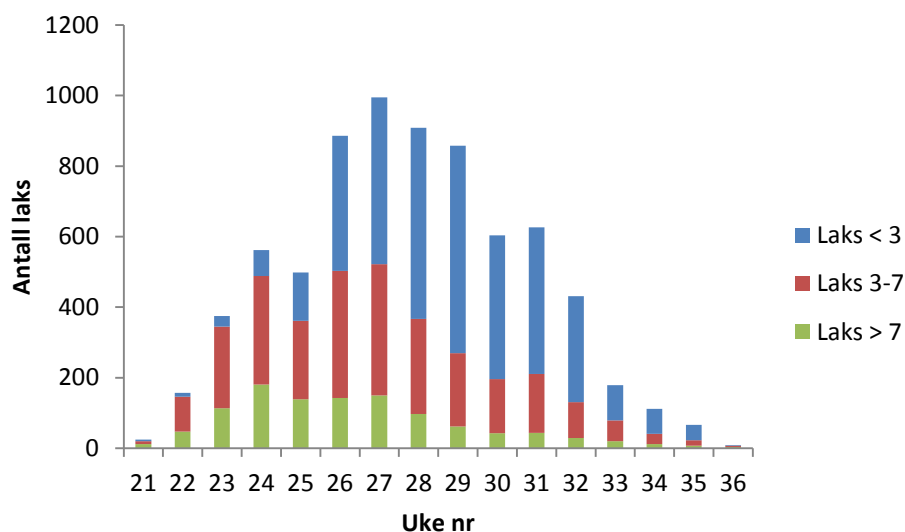

Fig 22: Sesongfordeling av laksefangster fordelt på ulike størrelsesgrupper på norsk side av Tanavassdraget i 2015. Figuren er basert på antall rapportert laks. Gjenutsatt fisk er tatt med.

Mest laks ble fanget i drivgarnsfisket tidlig i sesongen, mens stang- og stengselfisket tok mest utover i sesongen. Stågarnsfisket beskattet laks gjennom hele sesongen, men utgjorde en relativt mindre del av den ukentlige fangsten enn de øvrige fangstmetodene (fig 23).

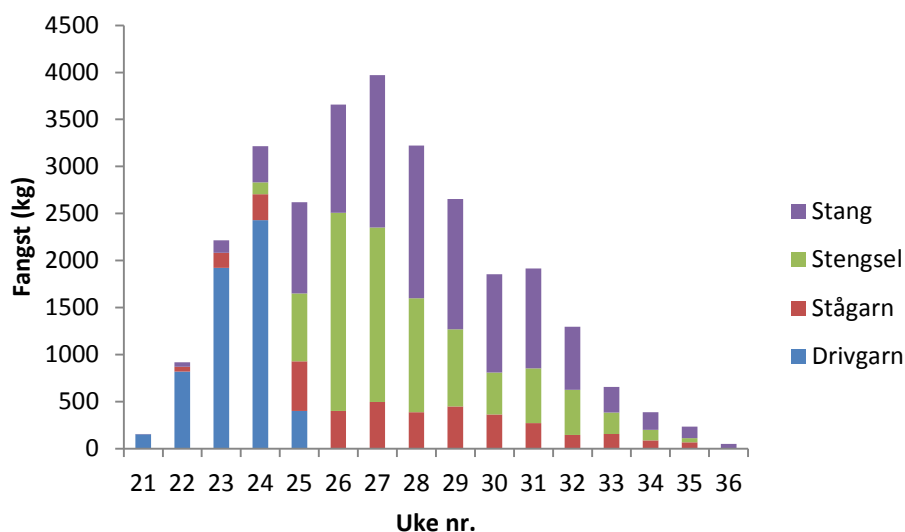

Fig 23: Sesongfordeling av laksefangster fordelt på ulike fangstredskaper på norsk side av Tanavassdraget i 2015. Figuren er basert på vekt av rapportert fangst. Gjenutsatt fisk er tatt med.

Det fanges altså mest laks i selve Tanaelva, samlet sett 77 % av den norske fangsten ble gjort der i 2015. Fangsten i de ulike sideelvene er viktigere utover fiskesesongen, og fra midten av juli og til og med første uka i august utgjorde fangsten i sideelvene samlet over 30 % av den norske fangsten i vassdraget (fig 24).

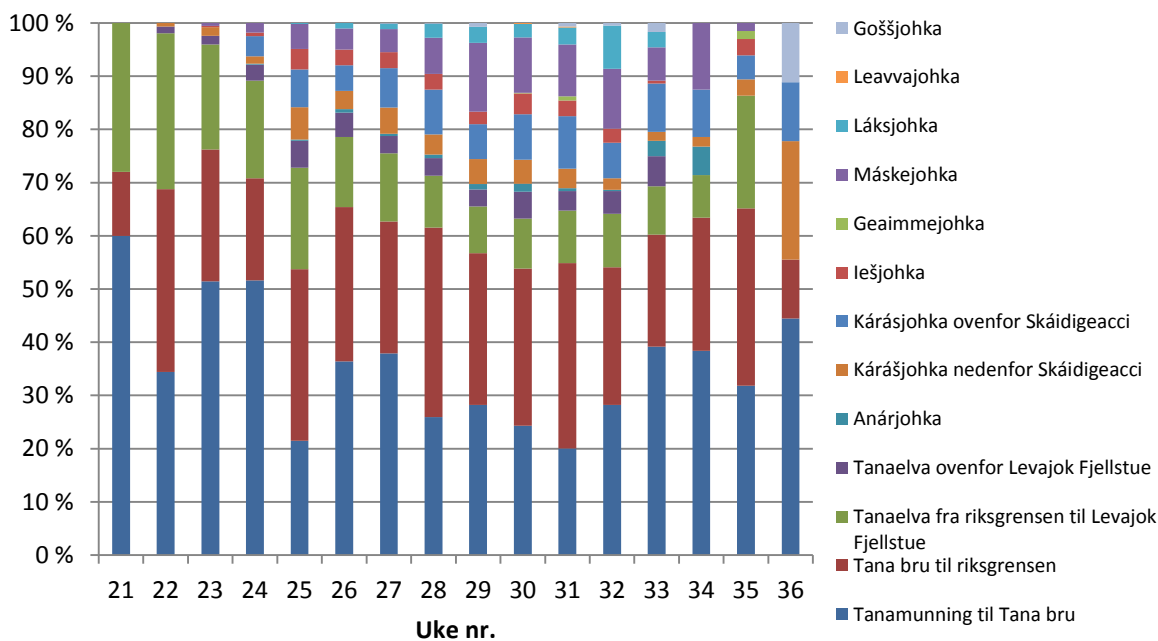

Fig 24: Sesongfordeling av laksefangster fordelt på ulike fiskesoner på norsk side av Tanavassdraget. Figuren er basert på antall rapportert laks. Gjenutsatt fisk er tatt med.

Gjenutsatt fisk

Av totalt 8 918 fanget laks med samlet vekt på 35 958 kg, er det beregnet at 317 laks med samlet vekt på 938 kg ble gjenutsatt (Tab 12). Det utgjør 3,6 % av totalantallet av fanget laks, og 9,1 % av laks fanget i stangfisket. Dette er en liten reduksjon i antall, men en økning i andel fra 2014.

I enkelte sideelver blir en stor andel av laksen gjenutsatt. Geaimmejhoka ble et eget rapporteringsområde i 2014, og det ble for første gang rapportert fangst dit i 2015. Av den rapporterte fangsten ble en stor andel gjenutsatt. Som i 2014 ble en svært stor andel laks i sideelva i Lákšjohka gjenutsatt (tab 12).

Tab 12: Oversikt over gjenutsatt laks i Tanavassdraget i sesongen 2014. Andelen gjenutsatt laks i hver sone er regnet ut fra totalt antall laks (både stang og garn fiske). Sideelver hvor det ikke er rapportert om gjenutsatt laks er utelatt fra tabellen (Anárjohka og Goššjohka)

Gjenutsatt	Gjenutsatt		Total fangst		Andel gjenutsatt	
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Antall
Geaimmejhoka	8	9	9	11	89 %	82 %
Iešjohka	22	144	222	1 477	10 %	10 %
Karášjohka nedenfor Skádigeačči	7	32	326	1 723	2 %	2 %
Karášjohka ovenfor Skádigeačči	18	70	560	2 721	3 %	3 %
Lákšjohka	81	141	174	274	47 %	51 %
Máskejhoka	71	183	569	1 501	12 %	12 %
Polmakelv/Polmakvatn	1	1	1	1	100 %	100 %
Tana bru til riksgrensen	48	132	2 354	8 677	2 %	2 %
Tanaelva fra riksgrensen til Levajok Fjellstue	42	173	1 274	5 253	3 %	3 %
Tanaelva ovenfor Levajok Fjellstue	4	2	292	1 316	1 %	0 %
Tanamunning til Tana bru	6	27	2 977	12 520	0 %	0 %
Válgjohka	8	22	73	177	11 %	12 %
Totalt	317	938	8 918	35 958	3,6 %	2,6 %

Bilde: TF har over flere år oppfordret til gjenutsetting av stor hunnlaks, større enn 80 cm i Tanaelva og de store sideelvene, og større enn 60 cm i de små sideelvene (foto: Håvard Vistnes).

11. Fangst av ørret

Norsk fangst av ørret er beregnet å være 1 825 fisk på samlet sett 2 275 kg, som gir en gjennomsnittsvekt på 1,2 kilo (fig 25). Den rapporterte fangsten var 1 689 ørret og 2 086 kg, resterende er estimert fangst fra fiskere som ikke har levert rapport.

Det har vært store svingninger i fangst av sjøørret i perioden 1982-2015 (fig 25). Fra 2006 var det en nedgang i fangsten, fra 3 609 kg i 2006 til et bunnivå med 1 297 kg i 2012. Fangsten har siden økt noe igjen, men var i 2015 på samme nivå som i 2014.

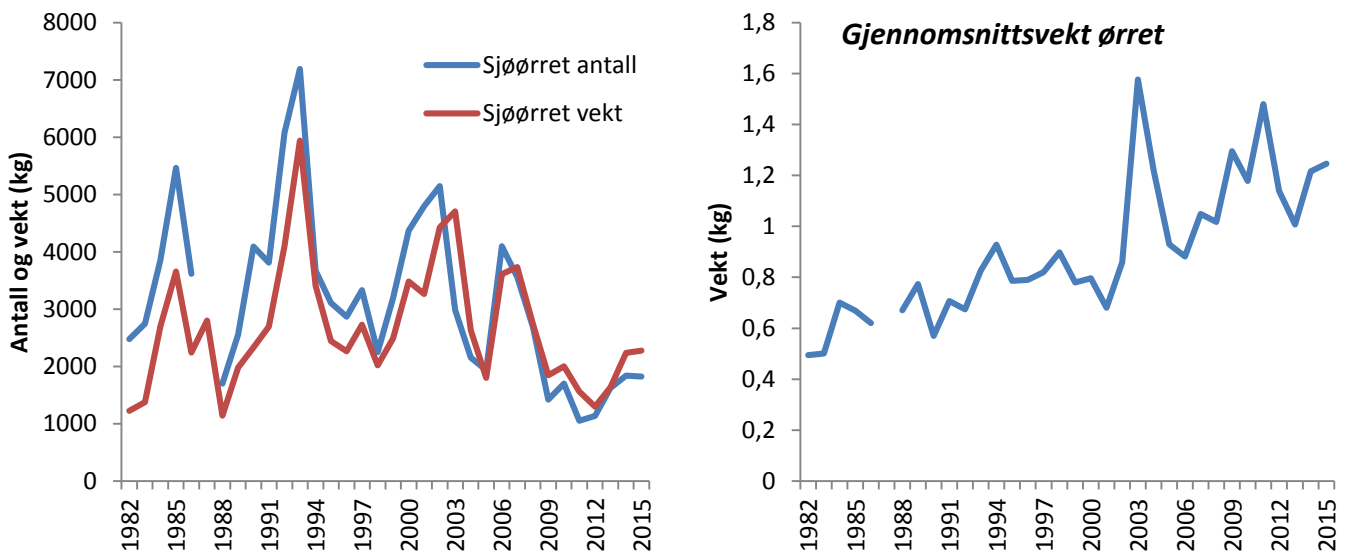

Fig 25: Til venstre; fangst av sjøørret i det norske fisket i Tanavassdraget angitt som antall og vekt (kg) i perioden 1982-2015. Til høyre; gjennomsnittsvekt på ørret fanget i Tanavassdraget i perioden 1982-2015.

En svært stor andel av ørretfangsten på norsk side av vassdraget blir gjort i stangfisket i nedre del, nedenfor tana bru (tab 13, fig 26). Fisket som i første rekke er rettet mot sjøørret foregår i Tanamunningen, og sesongstarten er der 15. juli – uke 29. Mest fangst er rapportert til samme uke som fiskesesongen begynner i Tanamunningen (fig 26).

Det blir rapportert om en begrenset fangst av ørret i øvre deler av vassdraget, også fra ulike sideelver. I vassdraget er det også elvelevende bestander av ørret, og fangsten fra sideelvene kan også omfatte noe elvelevende ørret.

Tab 13: Oversikt over antall sjøørret rapporterte fanget i det norske fisket i Tanavassdraget, 2015. Her er både avlivet og gjenutsatt ørret tatt med.

	Drivgarn	Stengsel	Stågarn	Stang	Totalt
Tanamunningen-Tana bru	9	6	12	1360	1387
Tana bru til riksgrensen	25	41	1	97	164
Tanaelva fra riksgrensen til Levajok Fjellstue	2	4	8	39	53
Tanaelva ovenfor Levajok Fjellstue	38	0	1	3	42
Sideelver	0	0	9	34	43
Totalt	76	51	31	1536	1689

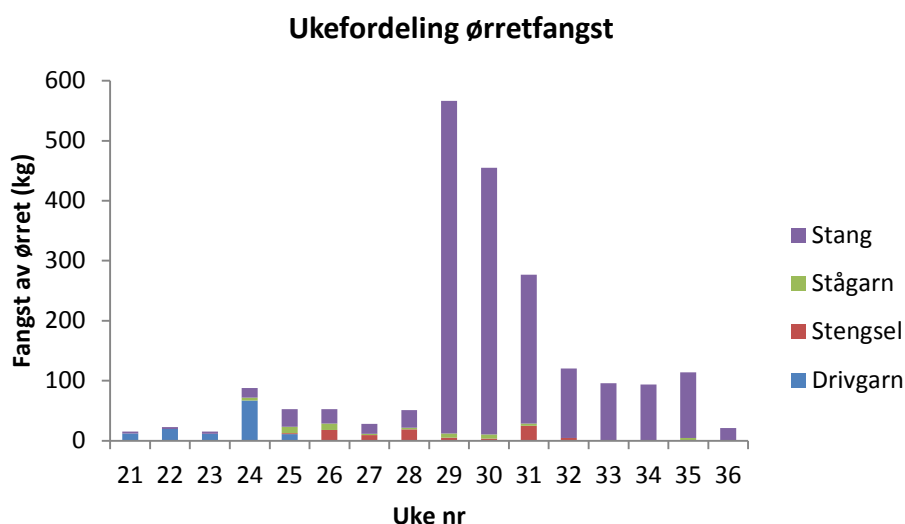

Fig 26: Ukefordeling av ørret som er rapportert fanget på norsk side av Tanavassdraget i løpet av 2015. Det er en markert økning i fangsten i uke 29, og dette kommer av at fisket på strekningen Langnes-Tanamunningen starter da (15. juli).

12. Fangståret 2015

Fiskesesongen 2015 var av de svakeste som er registrert i Tanavassdraget siden 1972. Kun i 1979, 2004, 2005 og 2009 er det beregnet at det ble fanget mindre laks enn i 2015. I sesongene 2011 og 2013 er det beregnet at det ble fanget om lag like mye laks som i 2015. I den norske fangsten var først og fremst en betydelig reduksjon i fangst av smålaks i forhold til 2014. Mens 2014 var et av årene med størst smålaksfangst siden tidlig 2000-tallet, var 2015 et av årene med lavest fangst. Det var også en reduksjon i fangst av stor- og mellomlaks.

Det var ikke reduksjon i fangstene over hele vassdraget. Mens det var en betydelig reduksjon i selve Tanaelva og de store sideelvene lešjohka og Anárjohka, var det andre sideelver som leverte like god fangst som i 2014. Kárášjohka var en av sideelvene som leverte greie fangster sammenlignet med de siste 10 årene. Smålaksfangsten var riktignok liten, men det var grei fangst av både stor og mellomlaks. Fangsten av smålaks var generelt lav over hele vassdraget, men i det nederste lakseførende sidevassdraget Máskejohka/Masjok økte imidlertid fangstene av smålaks. I Máskejohka ble fangst av større laks noe redusert.

Ulike laksetellinger viser at lakseoppgangen var relativt svak i 2015. Tellingene gjøres først og fremst i sideelver som er dominert av smålaksebestander. Oppgangen til den finske sideelva Utsjoki er overvåket med video siden 2002, mens oppgangen til sideelva Lákšjohka er overvåket siden 2009 og oppgangen til Váljohka ble utført første gang i 2015. Det var en betydelig reduksjon av laks som passerte videoen i både Utsjoki og Lákšjohka i forhold til 2014. Oppgangen til Utsjoki var likevel over gjennomsnittet for perioden 2002-15, mens oppgangen til Lákšjohka var på gjennomsnittet for perioden 2009-15.

I Váljohka har en altså ikke tidligere hatt videoovervåking, men det er gjennomført drivtelling på en strekning av Váljohka både i 2014 og 2015. I og med at tellingen bare er mulig å gjennomføre på en

begrenset del av elva, kan en ikke gi klare konklusjoner etter tellingene, men de tyder på at det var mye bedre lakseoppgang i 2014 også i Váljohka (Johansen 2015).

I alle de tre finske sideelvene som er blitt undersøkt ved drivtelling i en årrekke, var det betydelige reduksjoner i antall laks. Dette er også elver med typiske smålaksbestander med en relativt liten andel laks over tre kg. Det var et spesielt svakt år i den øverste av de tre (Akujoki), mens det ble det observert over gjennomsnittlig antall laks i forhold til perioden 2003-15 i den nederste av dem (Øvre Polmakelv). Øvre Polmakelv er for øvrig del av det nest nederste sidevassdraget med en laksepopulasjon av betydning. TF gjennomførte drivtelling i den øverste delen av det nederste sidevassdraget, Máskejohka. Tellingene ble utført for tredje år på rad, og endringene ser ut til å gjenspeile fangstene i Máskejohka. Det ble nemlig observert noe mer smålaks, og noe færre mellom og storlaks enn tidligere (Johansen 2015).

Ved vurderingene av de ulike sesongene må også fiskeintensiteten tas med i beregningen. Antall fiskedøgn som blir solgt til tilreisende fiskere på norsk side steg kraftig fram til 2002 og har siden blitt redusert kraftig, slik at antallet nå bare utgjør omlag en tredjedel av antallet i toppåret. Antall solgte døgnkort ble betydelig redusert innen alle fiskeområdene, så nær som i munningssonen hvor fisket retter seg mot sjørret. Både sonen mellom Tana bru og riksgrensen, Máskejohka og i øvre del av Kárášjohka hadde også en reduksjon fra 2014.

Utviklingen i fiskeintensitet til lokale fiskere har en ikke gode metoder til å vurdere, men omkvedet rundt både Máskejohka og Lákšjohka er at antallet lokale fiskere også er betydelig redusert, både på lang sikt, men også i løpet av de siste årene. Også i de øvre sideelvene er det lokale fisket redusert, i alle fall på lang sikt. Antall årskort som blir solgt til lokale stangfiskere i Tanavassdraget gikk tilbake gjennom hele 1990-tallet, men har vært stabilt de siste 10 årene på 1115-1236 kort. Tidligere var også det lokale stangfisket en viktig næringsvei for mange (Solbakk 2011). Selv om dette ikke var tilfelle i 1990, er det grunn for å anta at innsatsen generelt har gått betydelig tilbake også fra da.

Antall aktive lokale garnfisket er også svært redusert over en 30 årsperiode (Johnsen 2010). Også innsatsen til flere av de aktive garnfiskerne har blitt betydelig redusert i samme periode (Solbakk 2016). Ut fra garnregistreringer de siste seks årene er det ikke like åpenbart at garnfisket er ytterligere redusert i løpet av de siste årene.

Fordelingen av fangster på norsk side har gått mot at en større andel av fangsten blir tatt i det lokale garnfisket. Selv om andelen garnfanget laks ble redusert fra 2014, ble det også i 2015 fanget større andel av norsk fanget i garn sammenlignet med langtidsgjennomsnittet. Fou-gruppa har påpekt at mange av de riktig gode garnfiskeplassene fortsatt er i bruk, slik at fiskerne som har disse plassene får en større andel av den laksen, enn hva tilfellet var tidligere (Anon. 2015).

Det var særlig mengden av laks fanget i stengel som ble sterkt redusert i forhold til 2014 sesongen. Selv om det også var reduksjoner i fangst med andre redskaper, var reduksjonen forholdsvis mindre enn for stengselfisket. Med 27 % av fangsten utgjorde stengselfangsten den minste registrerte andelen siden 2008. Reduksjonen i stengselfangsten er delvis grunnet i at noen av de beste plassene var endret noe siden 2014. Under garnregistreringen ble det dessuten registrert et av de laveste antall aktive stengsel siden registreringen tok til i 2010.

Drivgarnsfangsten er vanligvis vannstandsavhengig. Ulike fiskesoner er best på ulike vannføringer, men totalfangsten under drivgarnsfisket er mest effektiv på lav vannføring (Niemelä mfl. 2009). Tidlig i sesongen var det høy vannføring, og særlig mange av sonene nedenfor Tana bru er vanskelig å fiske på den vannføringen. I juni, særlig i siste uka, var det gode forhold også i nedre del.

Drivgarnsfangsten utgjorde en noe større andel av totalfangsten i forhold til de siste årene, men fangstene kunne ikke måle seg i mengde med 2012 og 2014.

I 2012-sesongen innført TF rettet fiske, og stor hunnlaks skulle settes ut. Ordningen ble ikke videreført, men TF har fortsatt å oppfordre fiskere til å sette ut stor hunnlaks. Andelen laks som blir gjenutsatt er, tross en liten oppgang fra 2014, fortsatt lav. Andelen laks som blir satt ut i enkelte sideelver er imidlertid stor. Over halvparten av laks fanget i Lákšjohka ble i 2015 gjenutsatt.

Sjøørretfangsten var på samme nivå som i 2014. Den har økt noe siden bunnåret 2012, men er langt unna fangsten i toppårene. I følge lokale fiskere gjenspeiler fangsten av ørret i liten grad utviklingen til sjøørretbestanden i vassdraget. Det er i dag mye tettere mellom ørret over kg enn det var på 1980-tallet. Data fra skjellprøvefangst viser også at det nå fanges mer stor ørret, og at flere ørreter får sjansen til å gyte mer enn en gang nå (Niemelä mfl. 2016). Gjennomsnittsvekten til ørreten har økt betydelig siden 1980-tallet.

Den største andelen av sjøørretfangsten blir tatt i munningssonen. Stangfiskere har de siste årene måtte rapportere fangst av en og en ørret til scanatura.no. I gode døgn kan en fisker få noen titalls ørreter. Terskelen for en riktig rapportering av sjøørret har trolig vært høy de siste årene. Lokale fiskere forteller at de har liten tiltro til fangsttallene som presenteres fra munningen. TF presenterte et forenklet skjema for rapportering av sjøørretfangst i 2015, men det var svært få fiskere som tok dette i bruk, og det er sannsynlig at det var en betydelig underrapportering også i 2015.

Foran sesongen 2015 ble grensa mellom sjø og elv flyttet noe lenger ut i Tanamunningen, og gratisfisket som var på Grønneset til og med i 2014-sesongen ble dermed faset ut. Dette førte til en økning i solgte fiskekort for munningssonen. Det var forventet en økt rapportert sjøørretfangst i 2015 både siden rapporteringsskjemaet ble innført, og at antall tilreisende kortkjøpere økte. Fasit ble altså en sesong som var svært lik 2014 i fangst.

Rapporteringsandelen for alle fiskergrupper hadde en liten økning siden 2014. Andelen er fortsatt relativt lav for lokale stangfiskere. I Tanavassdraget blir totalfangsten beregnet ut fra rapportert fangst og andel ikke-rapporterte fiskekort. Fangststatistikken er svært viktig i evalueringen av lakseoppgangen, og TF har et klart mål om at all fangst skal rapporteres, jf. lakse- og innlandsfiskelovens krav ved § 44. TF benytter både ris og ros for å forbedre rapporteringen. Det blir trukket gavekort på en lokal butikk blant de som rapporterer innen en oppsatt frist, mens de som ikke rapporterer må ut med ei tilleggsavgift på 300,- ved neste kortkjøp. TF varslet fiskerne via egen hjemmeside og har benyttet muligheten scanatura har for å sende ut purringer pr epost etter sesongen. Utpå senhøsten ble det ringt rundt til laksebreveiere som enda ikke hadde rapportert, eller som hadde tatt ulike snarveier ved rapporteringen.

Mange lokale fiskere rapporterer ikke underveis i sesongen. Det bør være et mål om å få flest mulig til å rapportere fangsten fortløpende siden det trolig vil gi en bedre rapportering sammenlignet med å vente til etter sesongen.

13. Litteratur

Anon. 2012. Status of the river Tana salmon population. Report 1-2012 of the working group on salmon monitoring and research in the Tana river system. 99 sider.

Anon. 2015. Status of the River Tana Salmon Populations 2015. Report from the Working Group on Salmon Monitoring and Research in the Tana River System. 105 sider.

Johansen, N. S. 2015. Drivtelling i Tanavassdragets sideelver 2015. TF-Rapport 2015-05. 28 sider.

Johnsen, K.-M. 2010. Registrering av stengsel og stågarn i Tanavassdraget i 2010 og 1984. Rapport fra Laksebreveiere i Tanavassdraget nr. 1, 23 sider.

Länsmann, M. 1999. Laksens interesse og rett- laksefiskere i Tanaelva og organisering av fiskerett i Finland i 1998. Fisk- og viltrapporter nr 169. 24 sider.

Länsmann, M., Orell, P., Kuusela, J., Kylmääho, M., Ollila, J., Hantila, J., Koskinen, A., Erkinaro, J., Niemelä, E. 2014. Teno- ja Näätämöjen lohikantojen seuranta 2013. Finnish Game and Fisheries Research Institute. 29 sider.

Niemelä, E., Länsman, M., Hassinen, E., Kuusela, J., Johansen, N., Johnsen, K.M., Kylmääho, M., Haantie, J. og Kalske, T. H.(red) 2016. Sjøørret (*Salmo trutta* L.) i Tanavassdraget – fangst og økologi. Rapport nr 1-2016. Fylkesmannen i Finnmark, miljøavdelingen. 110 sider.

Niemelä, E., Hassinen, E., Muladal, R., Brørs, R., Sandring, S. 2009. Den atlantiske laksen (*Salmo salar*, L) i Tanavassdraget I; Miljøforholdene i det subarktiske Tanavassdraget og virkningene av dem på laksefisket og laksen. Fylkesmannen i Finnmark, miljøavdelingen. Rapport 5-2009. 47 sider.

Pettersson, L.-E. 2002. Flomberegning for Tanavassdraget (234.Z). Norges vassdrags og energidirektorat. 22 sider.

Solbakk, A. 2011. Deatnu-Tana-den beste lakseelva. Utviklingen av laksefisket med vekt på stangfisket – *oaggun* – i Tanavassdraget. Forfatterens forlag/čálliid Lágádus. 215 sider.

Solbakk, A. 2016. Buodđu, Utviklingen av garnfisket i Tanavassdraget med vekt på perioden 1984-2015. 24 sider.